

GLASNIK

JULIJ 1990, ŠTEVILKA 7, LETO XXIV

IMP Glasnik so ustanovila podjetja v sestavljeni obliki IMP r.o. IMP Glasnik izdaja Prelest, d.o.o. v nakladi 3000 izvodov. Uredništvo: Ljubljana, Likoarjeva 6, telefon (061) 314-562. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani časopisnega sveta so: Bojan Germovšek, Mojca Ipavec, Dragica Janežič, Dušan Jovanovič, Nevenka Kavkler, Lidija Kokotec, Biserka Lazar, Marija Leskovar, Anton Maček, Lidija Močilnikar, Izток Munih (predsednik), Marija Servatzy, Štefan Šeruga, Ladislav Abraham, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič, Silva Škoda, Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 16. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

PROJEKTIVNI BIRO

TEN

Ni konca agoniji

V projektivnem biroju že dalj časa vlada agonija. Zakaj? Realizacija pada že od leta 1980. Poslovni rezultati se iz leta v leto slabšajo, letošnja četrtna bilanca je pokazala izgubo. Kot jara kača se vleče pomanjkanje dela. Pogodbe, sklenjene na domačem trgu, upadajo. Osební dohodki so izredno nizki, nagrajevanje pa je neustrezno. Organizacija dela je že od leta 1980 zelo slaba. Najboljši projektanti z visoko izobrazbo odhajajo. Že prvo trimesečje dokazuje neuspešnost poslovanja z nelikvidnostnim stanjem, ki se nadaljuje in pelje Projektivni biro takorekoč v stečaj. Za take razmere imajo v tem podjetju za krivca direktorja Jožeta Hrvatina, zato delavci zahtevajo zamenjavo vodstva.

Na eni od sej – to je na 2. seji delavskega sveta v juniju so delegati dali nezaupnico direktorju in celotnemu vodstvu, direktor je tudi sam ponudil odstop, vendar je delavski svet čez dva dni na izredni seji odločitev, ki so jo smatrali za preuranjeno, preklimal, to pa tudi zato, ker diplomirani inženir Peter Tepina, ki so mu zaupali funkcijo vršilca dolžnosti direktorja za čas, ko naj bi imenovali novega direktorja, te naloge ni hotel sprejeti. Izkazalo se je tudi, da so bili z odstavitvijo vodstva podjetja odstavljani vsi podpisniki v podjetju, zaradi česar je ostalo celotno poslovanje podjetja Projektivni biro, pa je tudi zato delavski svet na hitro sklicani izredni seji preklical sklep o odstavitvi vodstvenega kadra. Zadolžil je direktorja Jožeta Hrvatina, da takoj začne s pripravo in izvajanjem ukrepov za sanacijo skupaj s strokovnim kolegiem. V ta strokovni kolegij je imenoval dva predstavnika iz Projektivnega biroja Bojana Kolariča in Jasmino Kermavner ter ju zadolžil, da razčistita:

- pogodbe, ki jih ima Projektivni biro sklenjene za nekatere usluge s pravno službo, Teletracom, s podjetjem Prelest itd.,
- preverita, če so bile prodane počitniške prikolice in podasta poročilo o zakonitosti te prodaje in prav tako prodaje avtomobila R-4,
- preverita pogodbe o združevanju sredstev v okviru IMP r. o. oziroma nekdanjega sozda IMP.

V zvezi s tem je treba tudi preveriti, če so sredstva, ki jih je Projektivni biro vlagal, realno ocenjena. V zvezi s temi razčistitvami mora biti dostopen ves material tako v Projektivnem biroju kot tudi zunaj njega.

Zaradi vseh peripetij je na koncu odstopil še predsednik delavskega sveta. Do tedaj, ko bodo do naslednje seje izvolili novega predsednika delavskega sveta, pa bo opravljal funkcije predsednika njegov namestnik Bojan Kolarič.

Vodstvo podjetja si je zagotovilo nadaljnjo vladavino s tem, ko je pokazalo onemogočeno dvodnevno administrativno poslovanje. Kakšni pa bodo rezultati poslovanja v prihodnje, če bo to vodstvo delalo po starih utečenih tirnicah, pa lahko mislimo ob tem, da je vrsto let gospodarilo ob nenehni škripih.

Marija Primc

Zamik izplačila plač s 15. na 29. junij za minuli mesec je zopet povzročil val nezadovoljstva med delavci Tena. V kovinski delavnici je prišlo celo do štrajka. Podrobnejše pojasnilo pa so delavci zahtevali od vodstva podjetja na zboru delavcev, ki je bil v petek 22. junija.

Čudna scena

Preden pa sploh karkoli zapišemo o zboru, se najprej dotaknimo scene in kulisa za ta zbor delavcev. Zbor se je odvijal v precej vroči in že zatohli jedilnici, kar sploh ne preseneča glede na soparo, ki je vladala zunaj. Temu primeren je bil potek zbora. Tistemu, ki vsaj za silo pozna zgodovino dogajanj v Tenu v zadnjih nekaj letih, se je takoj posvetilo, da pri celotni zadevi nekaj ne »štima«. Bolje rečeno, da se celotna zadeva odvija po že znanem scenariju za to podjetje. Nesporo drži, da je nezadovoljstvo delavcev upravičeno in k temu ni kaj dodati, in ne kaj odvzeti, kajti vsak zamik izplačila plač prizadene vsakega zaposlenega.

Želite, da bo Glasnik boljši?

Izboljšajte ga s svojimi prispevki!

Telefon uredništva: 061-314-562

Boj za preživetje

Ob vsem tem pa se le zdi, da zadeva ni povsem nedolžna. Pa pojdimo po vrsti. Prvo presenečenje za poročevalca je bilo imenovanje predsednika zbora delavcev. Izvoljen je bil namreč Tomaž Štraki, vodstveni delavec – direktor splošno kadrovskega sektorja. V sredi je sedel direktor Marjan Jerič, medtem, ko so se ostali vodstveni porazgubili med delavci. Pogled na »sceno« je dovolj zgovorno pojasnjuje odnose »sil« v kolektivu, še posebej tistim, ki imajo količjak zgodovinskega spomina na preteklost Tena.

Recesija na trgu

Nekako navajeni smo že, da vodilni v podjetjih pri argumentiranju neuspehov najprej poskušajo le te opravičiti s splošnim družbeno ekonomskim položajem. Podobno pot je ubral tudi direktor Tena Marjan Jerič. Delno je povezal probleme Tena tudi z novo organiziranostjo IMP-ja in s tesnejšim povezovanjem IMP r. o. z njihovim konkurenčnim podjetjem znotraj IMP-ja – Isom.

Po oceni Marjana Jeriča položaj Tena še ni brezizhoden. Marjan Jerič je namreč poudaril, da je zadolženost minimalna, bistveno hušje pa so likvidnostne težave, ki v veliki meri izvirajo iz naslova restriktivne finančne politike. Problem, o katerem v Tenu govorijo že nekaj let, pa je nekonkurenčnost na trgu. V tem trenutku pa je še problem v prodajni službi, ki je v razsulo in enostavno ni več sposobna zagotavljati prepotrebnega dela za normalno preživetje podjetja. Po ocenah direktorja potrebuje Ten za minimalno pokrivanje vseh stroškov za 7 milijonov dinarjev mesečne realizacije. Od tega je 70 odstotkov stroškov za material, drugo pa so ostali stroški. Že ta podatek dovolj zgovorno priča o ekstenzivni naravnosti Tena, ki ga dodatno obremenjuje še razmerje med proizvodnjo in režijo. K temu dodajmo, da so od predvidenih 7 milijonov dinarjev zaslužka uspeli v maju v Tenu iztržiti le 3 milijone dinarjev. To bi sicer zadostovalo za izplačilo osebnih dohodkov, vendar brez prispevkov. S tem bi podjetje ponovno tvegalo blokado žiro računa, kar bi glede na blokade prej pomenilo stečaj. Zato so se odločili za zamik izplačila osebnih dohodkov iz 15. na 29. junij. Marjan Jerič je povedal, da pričakujejo izboljšanje položaja v podjetju, saj je opazno oživljanje prodaje. Po pričakovanjih bodo sklenili za mesec julij za okoli 6 milijonov dinarjev poslov. To naj bi pomenilo normalizacijo poslovanja in izplačilo regresa, ponovno pa načrtujejo zamik izplačila osebnih dohodkov in sicer 30. julija. Probleme nezasedenosti proizvodnje delno rešujejo s pristnimi dopusti, delno pa s kolektivnim dopustom v drugi polovici

julija. V času kolektivnega dopusta pa naj bi poslovodstvo in komerciala zagotovila dovolj dela vsaj za naslednja dva meseca – torej avgust in september.

Delavci s temi pojasnili niso preveč zadovoljni. Direktorju so zastavili vprašanje, zakaj niso na izplačilni dan dobili vsaj zajamčenih osebnih dohodkov. Nadalje so vodstvu očitali, da je premalo stalno izgovarjanje na razsulo v prodajni službi, in zakaj so sploh dopustili to razsulo in niso pravočasno ukrepali. Direktorju so tudi očitali premajhno angažiranost. Eden od delavcev je povedal, da se s tem, da bi vodstvo reševalo agonijo podjetja na njegovem želodcu in želodcih njegovih družine, ne strinja. Poudaril je, da če ni druge rešitve, naj gre podjetje v stečaj. Prepričan je namreč, da mu v tem trenutku in v tej agoniji Zavod za zaposlovanje nudi boljše socialno varnost kot TEN s 70 odstotno plačo, ki jo dobi ob prisilnem dopustu, in še to neredno dobiva. Dejal je, da z odlaganjem stečaja in s krpanjem vodilni prej rešujejo svoje glave kot glave delavcev.

Poleg tega so delavci zastavili vprašanje, zakaj se ob pomanjkanju dela ne obnašajo podobno kot druga podobna podjetja npr. TSN, ki dela le tri v tednu. Na ta način bi namreč kriza prizadela vse enako. Delavci so zastavili vprašanje, zakaj ne delajo izdelkov, ki so jih nekoč že delali in tudi uspešno prodajali (omenjene so bile omarice). No, odgovori so bili že kar standardni, v prvi vrsti je za drugi del odgovora prevladal trhlji argument, da so predragi. Zatem, da je dober komercialni kader, ki bi obvladoval program Tena, težko pridobiti, dodatna ovira pa so nestimulativni osebni dohodki. Tomaž Štraki je opozoril, da so v zadnjem obdobju le uspeli pridobiti vodjo prodaje.

Navzkrižja

Že v uvodu smo podrobneje opisali scenarij poteka zbora. K temu dodajamo, da so delavci v razpravi opozorili na neenotnost vodstva. Kljub temu so vodilni to zanikali. Ne glede na njihovo zanikanje, pa je očitno, da vodilni ne igrajo na isto karto, in da niso tako enotni, kot so zatrjevali. O tem nas je prepričala precejšnja sentimentalnost (v smislu pihanja na dušo) pomočnika direktorja inž. Cagljeviča, ki je opozarjal, kako da je skrajni čas, da se pride do konca agonije v podjetju. Zatrjeval je, da je nujno pridobivanje kakršnihkoli del z minimalno akumulacijo, kot pa da zmogljivosti stojijo. Zatem je izpostavil možnost kooperacijskih in uslužnostnih del, vse v cilju zagotavljanja minimalne socialne varnosti delavcev. Opozoril je tudi, da se ne bi kazalo izogibati nekaterih trgov, kajti po njegovi oceni je na teh tržiščih že dovolj dela. Nedvomno je res, da zadnji del teze drži. Ob tem pa se zastavlja vprašanje uresničljivosti prvega

dela ob sedANJI organiziranosti Tena. Če podjetje ni konkurenčno s svojim osnovnim programom na trgu, se takoj zastavlja vprašanje konkurenčnosti v kooperacijskih ali uslužnostnih poslih.

Vse preveč je prisoten občutek, da v Tenu želijo splavati brez radikalnih rezov, ki jih postavlja pred podjetje nujna po sanaciji, in ki jih zahteva sodobna organizacijska teorija. Kljub takšnim ali drugačnim demantom o neenotnosti vodstva, je vse preveč jasno, da je v Tenu spet samo en krivec za potapljačo barko, medtem ko ostali del vodstvene nomenklature, ki se, če me spomin ne vara, ni menjala že lep čas, čeprav Ten ni v krizi od konca lanskega leta, spet kaže s prstom na »prisleka«.

V dokaz je še en argument, da se »nekdo« premalo zaveda krize v Tenu, to je posel, pridobljen v Krškem, ki je lonce lanskega leta spravil Ten iz vode. Po besedah direktorja je bilo načrtovanih za izvedbo tega posla 14.000 delovnih ur, porabljenih pa je že čez 20.000 ur, posej pa še ni zaključen, ali ni to eden od dokazov, da je potreben globlji rez in ne samo eventualna zahteva po odstopu direktorja, ki se je namreč nekajkrat izpostavila na zboru, čeprav so delavci podarili, da se ne sestajajo zato, da bi rezali, ampak da vsaj pridejo do objektivnih informacij. Hkrati so zastavili vprašanje direktorju, kako si predstavlja sanacijo podjetja. Ta je povedal, da predvideva vzpostavitev profitnih centrov. Delavci temu vsaj načelno niso nasprotovali. Toda v nekaterih podjetjih se je tovrstna organiziranost že obnesla. Mimogrede se spomnim idrijskega Tia, ki se je v času prisilne uprave odločil za programsko delitev in na tan način uspel razbiti režijo in odvečen neproduktiven balast. Nedvomno je nakazana rešitev ena od možnih, kajti le na ta način bi bilo možno zaostriti odgovornost na vseh ravneh. Sicer se bo velika večina tistih, ki so odgovorni (in to niso) še naprej obnašala kot svobodni strelci. Žal so tisti časi mimo, da bi se še naprej dalo živeti na krilatici, ki kroži o Tenu na račun direktorjev »Šel je oni pred njim, pa tudi ta bo šel in to hitro.« S tem se sicer ne postavljamo v bran direktorju. Toda stalno menjavanje direktorjev ob ohranjanju neformalne moči in vpliva ostalih odgovornosti brez odgovornosti žal ne bosta rešila Tena. To pa je seveda razumljivo, če bi osvetljevali tudi drugo plač te zgodbe na primer, zakaj je uspešnejša konkurenca na istem programu, kot ga ima Ten. Žal ta uspeh ni odvisen samo od večje agilnosti direktorjev ter konkurence, ampak tudi od nečesa drugega, o čemer že čivkajo vrabci na strehi na Vojkovi.

Na zboru so postavili zahtevo, da direktor pripravi do 1. julija konkreten program ukrepov za sanacijo podjetja.

J. Votek

Fotozapis s slovesnosti objavljamo na nasl. strani

Franc Kumše v pokoju

Franc Kumše, ki je bil dva mandata generalni direktor IMP-ja, potem pa zaradi bolezni svetnik generalnega direktorja in nazadnje vodja enote v Puščinu, se je junija upokojil. Poslovitvene svečanosti z govorom direktorja Borisa Gazvode so se udeležili številni vabljeni, v glavnem direktorji IMP-jevih podjetij. Boris Gazvoda je orisal delo in zasluge Franceta Kumšeta od njegovih začetkov pa vse do upokojitve, se mu zahvalil za vse, kar je naredil za IMP in za družbo ter mu zaželel veliko zadovoljstva in zdravlja v upokojskem življenju. Tudi ostali direktorji so se mu zahvalili za njegovo opravljeno delo in mu zaželeli, da bi zdrav užival zaslužen pokojnik. Direktor Elektromonterja Jože Weiss pa je iskriivo dodal: »Zdaj razumem, zakaj ste hoteli vedno kvišku – to izvira iz vaše nekdanje aviatike.«

Marija Primc

LEK LENDAVA

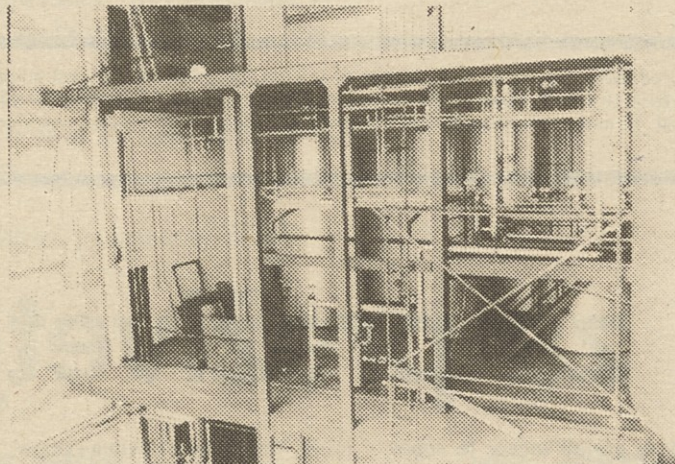
Montaža tehnoloških inštalacij

Monterji mariborske Montaže niso novinci pri montaži tehnoloških inštalacij v lendavskem Leku. Po besedah vodje operative Edo Vidmajerja so uspešno opravili vsa montažna dela na prvi fazi Lekove tovarne za proizvodnjo antibiotika gentamicina. Ta je bila izvedena pred štirimi leti. Vsa montažna dela v prvi fazi so opravili zelo uspešno, kar se je potrdilo tudi v brezhibnem obratovanju tega dela proizvodnje do sedaj. Ta dobra referenca jim je služila za izhodišča pri pridobivanju del za drugo fazo izgradnje Lekove tovarne v Lendavi, pravita operativni vodja Edo Vidmajer in vodja montaže Ivan Kržan.

Samo tehnologija

Res je, da se je Montaža pojavila šele v drugi fazi gradnje Leka, torej montaži tehnoloških inštalacij. Delno lahko iščejo vzroke za neuspeh pri pridobivanju del v začetku gradnje novega objekta v lastni okorelosti, bolje rečeno v slabem komercialnem delu. V tem delu je bila pri pridobivanju posla uspešnejša konkurenčna firma Hidromontaža. Nekateri bralci se boste spomnili, ko smo konec lanskega leta že poročali s tega gradbišča. V tem delu poslov je sodelovala kot podizvajalec Hidromontaže za klimo celjska Klima. Nedvomno pa pomeni pridobitev izvedbe tehnoloških inštalacij svojevrsten uspeh za Montažo. Očitno je prišlo do preloma ponujanja, da jim je ob Hidromontaži, ki je že bila v »hiši«, pridobiti tako zahteven posel.

S tem sta se strinjala naša sogovornika in nam tudi odkrila recept za uspeh pri razpisu del. Tako Ivan Kržan, kot Edo Vidmajer pravita, da so uspeli predvsem zaradi tega, ker so

Že montiran tehnološki del

tem pripravili kalkulacijo in ocenili stroške.

Konkurenčni

Z zbranimi podatki s pripravljenimi ocenami so stopili v konkurenčni boj s še šestimi ponudniki. V prvem krogu so odpadli trije, medtem ko so se v drugem krogu srečali trije najresnejši konkurenti, Montaža, Hidromontaža in IN-Nafta Lendava.

Čista montaža

Glede na dosednji potek del naša sogovornika ocenjujeta, da so se izračuni pri ponujanju del pokazali kot precej natančni, in da ni bistvenih odstopanj med ocenjenim in dejanskim stanjem. Res je, da dela ne potekajo po

predvidenem rokavniku, predvsem zaradi zamujanja investicijske opreme, ki jo dobavlja investitor. Rok za celotno izvedbo je bil 120 dni, vendar je že sedaj prišlo do zamud, saj pri dobavi opreme vlagatelj zamuja od dveh do treh tednov. Kljub vsemu pa sta Ivan Kržan in Edo Vidmajer prepričala, da bodo te probleme uspešno premostili. Kot pravita, sta prepričana v uspeh tudi zaradi ekipe, ki je na objektu. V Montaži so se odločili, da na izvedbi »vztraja« povsem ista ekipa, kot je bila na objektu že pred štirimi leti pri montaži prve faze. Skratka vodilni monter je tudi tokrat Alojz Rogač, vodja montaže Ivan Kržan in operativni vodja Edo Vidmajer.

Tehnologija

V novem obratu bo Lek proizvajal antibiotik lintamicin. Kot že rečeno, se tehnološki postopek bistveno ne razlikuje od proizvodnje gentamicina, s to razliko, da so zmogljivosti pri proizvodnji gentamicina bistveno večje. Mariborčani so do sedaj že montirali štiri predfermentacijske posode s prostornino 7,5 kubičnega metra in dve mali 500 litrski fermaentacijski posodi. V času našega obiska, bi lahko rekli, da je bil prelomni dan na gradbišču, ko so namreč postavljali tri velike fermentacijske posode, prej bi jim lahko rekli silosi, kot pa posode s prostornino 90 kubičnih metrov. Po projektu je sicer predvidenih šest takih posod, tako velika je tudi hala. Toda le-te bodo montirali v naslednji fazi. Čeprav so načrtovali, da bodo montažo fermentorjev opravili sami, so se odločili za podizvajalca podjetje Trim iz Maribora. Osnovni razlog je premajhna izkušnost za postavljanje takšne opreme. Nenazadnje so imeli prav, kajti omenjeno podjetje je fermentatorja postavilo, kot bi postavljalo škatlice. Jasno, da smo imeli takšen občutek predvsem mi, laični opazovalci, ki se s tovrstnim poslom še nismo srečali.

Alojz Rogač, sicer že prekaljen maček pri montaži tehnoloških inštalacij, ni bil kaj prida zgovoren, kot je povedal, ne zaradi tega, ker je nezadovoljen, ampak predvsem zaradi tega, da razen montiranih manjših posod in treh velikih fermentatorjev, ki sta mimogrede zamujala dva meseca, nimajo še kaj dosti pokazati. Pravi, da v tem trenutku osem monterjev, kolikor jih je na gradbišču, ni ravno dobro zasedenih, predvsem zaradi že omenjenega zamujanja opreme. Zato nam je predlagal, da naj ga še enkrat obiščemo čez kakšna dva meseca.

Mariborčani imajo v Leku v tem času v ognju še eno železo. Pričakujejo namreč, da bo v kratkem času prišlo (če že ni prišlo) do podpisa pogodbe o montaži energetskega bloka in kompresorske postaje.

J. Votek

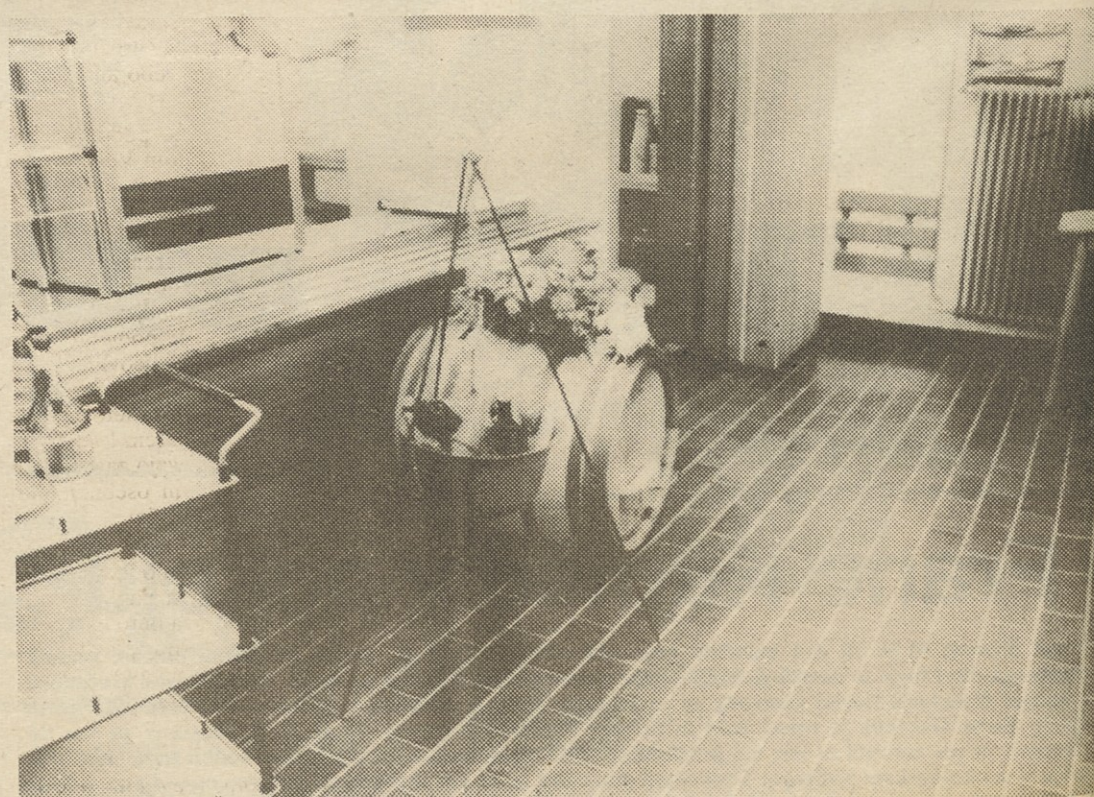
Stisk roke sedanjega in bivšega direktorja

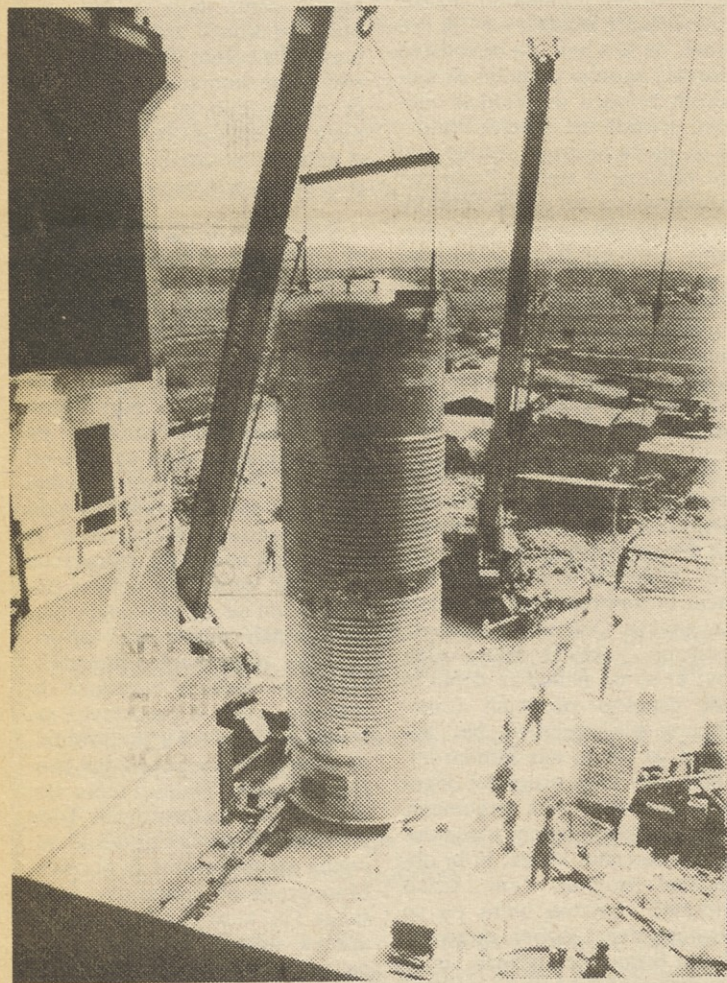
Zdravica

Kramljanje s sodelavci

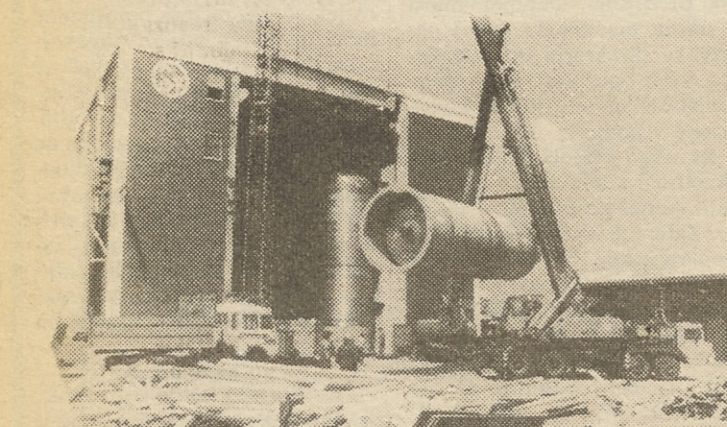

Ta pa je bil osamljen

presegli klasični rubikon komercialnega ponujanja na osnovi popisov in klasičnih kalkulacij. V prvi vrsti jim je omogočila konkurenčni nastop temeljita študija tehnologije. Ob tem priznavata, da jim je bilo pri tem v veliko oporo poznavanja tehnologije v že izgrajeni prvi fazi, kjer so izvajali vsa inštalacijska dela. Skratka, problema sta se lotila študijsko in zbrala podatke o tehnologiji v Leku, kjer so jima bili v veliko pomoč tehnologi. Na osnovi teh podatkov so po-

Po oceni sogovornikov so Mariborčani pridobili posel predvsem zaradi velike konkurenčnosti, saj so bili za tretjino cenejši druga dva ponudnika. Kljub temu je bil posel razdeljen med dve podjetji in sicer Montažo in Nafto, ki izvaja t. i. izolirni oz. laboratorijski trakt. Toda, kot pravi Edo Vidmajer, je Nafta pridobila posel bolj zaradi delne tehnološke odvisnosti Leka od Nafta in resnih težav, v katerih se nahaja, kot pa zaradi konkurenčne ponudbe. Skratka »lokalni« faktor.

ianje fermentatorjev

MARKETING

Zadnja priložnost

Drugi paket Markovičevih ukrepov mora prepričati še zadnje direktorje, da gre tokrat zares. Nadaljevanje zamrznitve kurza dinarja, interne delnice namesto povišanja OD, zmanjšanje uvoznih dajatev... vse to mora resno zaskrbeti direktorja podjetja, ki izvaža in še bolj direktorja podjetja, ki je imel do nedavnega monopol na domačem trgu.

Nedavna primerjava cen izdelkov IMP-jevih podjetij je pokazala, da so cene v nekaterih podjetjih tudi nekajkrat višje od izdelkov konkurence (uvoz). Ob vseh takih spremembah na domačem trgu je nerazumljiva ignoranca pobud, znanja, ki bodo edino omogočila preboj miselnosti managerjev iz združevanja dela v podjetništvu, ki pomeni boj za profit. Bomo izpustili še zadnjo priložnost? Ali bomo le podali roko znanju?

Trenutno stanje v IMP r.o.

Večina podjetij v sestavljenem podjetju IMP r.o. (SP IMP) so se znašla v bolj ali manj hudi krizi, ki je odvisna zlasti od njihove pozicije na tržišču. Kriza se zlasti kaže v upadu prodaje oz. nezaseđenosti proizvodnih in storitvenih kapacitet. Kriza močno ogroža cilje podjetij ter celo obstoj podjetij. V skoraj vseh podjetjih se kažejo simptomi krize kot na primer:

- padec donosnosti poslovanja

- padec prodaje
- rast zadolženosti
- padanje likvidnosti
- padec tržnega deleža
- itd.

Vzrokov je več. Često so vzroki za tako široko krizo (večina podjetij je v krizi) v zunanjem okolju podjetja.

Vzroki v zunanjem okolju so v:

- spremembi na tržiščih (izredno dolgo trajajoča splošna kriza gospodarstva slabi finančno moč podjetij, kar se zrcali v izjemnem padcu investicij in tako padec povpraševanja po IMP-jevih storitvah in izdelkih),
- konkurenci,
- spremembi cen produkcjskih tvorcev,

- strukturnih sprememb v okolju.

Kriza je torej le posledica predhodnih napačnih ravnanj in odločitev. Zato je nujno spoznanje, da je krizo bolje preprečevati (preventiva) kot sanirati (kurativa).

Da bi krizo preprečili, se moramo nanjo pripraviti. Eden od možnih načinov varovanja pred krizo je diverzifikacija storitev, proizvodov, ki temelji na domeni, da kriza ne more prizadeti vseh dejavnosti hkrati.

Če potencialne krize ni moč zaznati, saj nanjo ne kažejo nikakršni znaki, pa latentno krizo, ki je sicer še oddaljena, moramo razpoznati iz nekaterih znakov. Tako je s pomočjo odkrivanja, sprejemanja, obdelovanja in posredovanja informacij o preteči krizi možno pravočasno reagirati in tako preprečiti krizo.

Vzroki krize v notranjem okolju (interni vzroki) so:

- tržna neprilagodljivost
- neinovativnost
- slabo vodenje.

Iz zgoraj opisanega sledi, da omogoča dobro organiziran moderni marketing s funkcijami plansko in informativnega dela marketinga (MIS, raziskava trga, planiranje storitev in izdelkov), nevtraliziranje tako zunanjih vzrokov (pravočasno identifikacijo znakov latentne krize oz. sprememb na tržišču – MIS), kot internih vzrokov (ažurna tržna prilagodljivost – analiza trga, planiranje in razvoj izdelkov, storitev).

Seveda pa obstaja težava v izgradnji pravega modela organiziranosti marketinga, ki je odvisen od mnogih dejavnikov, tudi mnogih specifičnih za vsako podjetje, sestavljeno podjetje. Tu ni recepta. Potrebno je graditi model z maksimalnim upoštevanjem specifičnosti podjetja (značilnosti internega okolja po-

djetja) ter specifičnosti eksterne okolja podjetja.

Pri oprimalnem oblikovanem modelu organiziranosti marketinga bo podjetje mnogo bolj imuno za krize oz. ob izpolnjevanju tudi drugih pogojev (inovativnosti, dobro vodenje) do kriz kot posledice napak v ravnanju, vodenju, ne bo prišlo.

Možen model organiziranosti marketinga v IMP r.o.

Podjetja so se združila v Sestavljeno podjetje IMP na osnovi šibkega kapitalnega interesa in žal ne iz interesa po skupnem nastopu na tržiščih, strokovnem opravljanju nekaterih poslov. Če bi le prevladal interes skupnega nastopa na tržiščih, bi bil ustrezen model organiziranosti marketinga v SP po skupini proizvodov, programov.

Dejavnosti podjetij, v SP IMP razdelimo na dve glavni dejavnosti:

- storitvena (montažna) dejavnost
- proizvodna dejavnost.

Proizvodno dejavnost (oz. podjetja) nadalje razdelimo na:

- proizvodnjo elementov in naprav za klimatizacijo;
- proizvodnjo elementov in naprav regulacijske tehnike;
- proizvodnjo elementov in naprav za prenos toplote in armatur;
- proizvodnjo elementov in naprav elektrotehnike;
- proizvodnjo drugih proizvodov in naprav.

Storitveno (montažno) dejavnost (oz. podjetja) razdelimo na:

- montažo strojnih inštalacij (klimatizacija, centralno ogrevanje, vodovod);
- montažo elektro inštalacij;
- montažno ostalih naprav (čistilne naprave, druge tehnološke linije,...

Proizvodna dejavnost oz. proizvodni del združuje podjetja, katerih delež v celotnem prihodku SP IMP je čez 60 odstotkov.

Zaradi heterogenosti proizvodnih programov, izdelkov je

za SP IMP torej najbolj primerna organizacija marketinga, ki je usmerjena po izdelkih, programih. Združimo lahko številne izdelke in programe v nekaj skupin, izdelkov, programov, ki so si med seboj komplementarni in so namenjeni istim kupcem oz. tržišču.

Skupino proizvodov in programov strojnih inštalacij sestavljajo:

- proizvodi in naprave za klimatizacijo;
- proizvodi in naprave regulacijske tehnike;
- črpalke,

ki se proizvajajo v nekaj podjetjih. Proizvodi te skupine so namenjeni istemu kupcu (montažer strojnih inštalacij) in jih tudi projektira projektant strojnih inštalacij na objektu (sistemi klimatizacije, toplovodnega ogrevanja, vodovoda).

Skupino proizvodov in programov elektro inštalacij sestavljajo:

- proizvodi in naprave stalne tehnike;
- upravljalni (komandni) pulti tehnoloških postrojenj;
- kontrolno informativni sistemi,
- ki se tudi proizvajajo v nekaj podjetjih.

Proizvodi te skupine so namenjeni montažerjem elektro inštalacij ter jih projektira projektant elektro inštalacij. Naprave in proizvodi so sestavni del elektro inštalacij objekta.

Podobno združimo še ostale proizvode in naprave v:

- skupino armatur,
- skupino kmetijske opreme,
- itd.

Hierarhija organiziranosti marketinga v SP

Marketing na nivoju sestavljenega podjetja ima organizirane naslednje marketinške funkcije, ki so plansko – informativnega značaja:

- MIS kot štabno funkcijo SP;
- raziskavo trga;
- planiranje in razvoj dejavnosti, programov;
- komuniciranje s trgovom,
- s poudarkom na inštrumentu:
- odnosi z javnostjo (institucionalna propaganda s celostno grafično podobo IMP-ja)
- izvozni in mednarodni marketing;
- skupno nabavo (materiali skupine A).

Marketing na nivoju skupine proizvodov (npr.: oprema za strojne inštalacije) ima organizirane naslednje marketinške funkcije – operativnega značaja;

- raziskava trga (ožje za skupino proizvodov);
- planiranje in razvoj programov, izdelkov, strojnih inštalacij;
- komuniciranje s trgovom;
- prodaja;
- izvozni marketing.

Za nivo podjetja je za podjetja IMP-ja, ki proizvajajo različne programe, najbolj primerna organizacija marketinga po programskih oz. izdelkovnih vodjih (product managerjih).

Marketing na nivoju posameznega product managerja, skrbi za:

- planiranje in razvoj proizvoda (programa);
- formiranje cen;
- osebno prodajo in distribucijo;
- pospeševanje prodaje – prezentancija proizvoda;
- nabavo;
- uvoz, izvoz.

Funkcije marketinga bi bile (le nekatere) organizirane na vseh treh nivojih:

- nivo SP (plansko-informativni marketing);
- nivo skupine izdelkov oz. podjetij (operativni marketing);
- nivo izdelkovne skupine, ki jo vodi izdelkovni vodja (product manager)

Raziskava trga (možnost organiziranosti mark. funkcije po nivojih). Raziskava trga (RT) na nivoju sestavljenega podjetja (SP) raziskuje tiste dejavnike, ki so zanimivi za SP. Podobno se oddelek RT, organiziran na nivoju marketinga skupine podjetij, ukvarja z raziskavo dejavnikov, ki so pomembni za konkretno skupino programov podjetij. Raziskava trga na nivoju podjetja je vključena v horizontalno izdelkovno skupino in raziskuje dejavnike, pomembne za proizvod, program:

Oddelek raziskave trga na nivoju SP se ukvarja z raziskavami dejavnikov v zunanjem in notranjem okolju, ki so pomembni na SP. Rezultati takih raziskav so podloga za prognostiko, planiranje marketinga na nivoju SP in nižjih. Oddelek se ukvarja tudi z raziskavami, katerih rezultati so namenjeni vsaj dveh skupinam podjetij.

Oddelek tesno sodeluje z marketinško informativnim sistemom (MIS-om). Podobno kot zgoraj, vendar ožje le za skupino izdelkov podjetij, raziskuje oddelek RT tiste dejavnike trga, ki so zanimivi za skupino podjetij, za katero je postavljen marketing.

Raziskava trga pri organizaciji podjetja po vodjih izdelkov (programov) je lahko del vsakodnevnih opravil vodje prodaje kot člana izdelkovne skupine. Možna pa je v izdelkovno skupino vključiti raziskovalca trga (RT) z nalogo raziskave tistih dejavnikov, ki so v zvezi z izdelkom, programom.

Tako oddelek RT v nivoju SP kot skupine izdelkov deluje projektno, kar pomeni, da ju sestavljajo le specialisti, ki po potrebi angažirajo strokovnjake znotraj SP ali pa iz zunanje institucije.

Ignoranca, ki sem jo uvodoma omenil, kaže lahko tudi na pomanjkljivo managersko znanje, saj stanje v podjetjih in ožje v komercialah, ne kaže pretiranega marketinškega znanja. Da je tukaj nekaj narobe kaže odpoved marketinške šole, ki jo je IC IMP-ja pripravil v maju. Prijav iz IMP-ja ni bilo (ena, dve), medtem ko je bil zunaj IMP-ja interes za marketinško šolo dokaj velik. Prestavitev marketinške šole za september nam daje priložnost, da svoje neznanje ne skrivamo z ignoranco marketinga.

J. Grubar

ISO

Proizvodnja desk

O temi trženje in poslovanje v dandanašnjih časih se direktorji nič kaj radi ne pogovarjajo, a vendar smo iz Isovega direktorja Alojza Kračuna le izvalili informacijo, za katero smo ga prosili. Kar v začetku je že potožil, da prodaje na jugoslovanskem tržišču v klasičnem pomenu sploh ni. Vzroka za to sta v restriktivni vladni politiki oziroma v Markovičevih ukrepih, ki so predvsem povezani z denarno emisijo. »To, da govorimo o tržišču z naturaliziranimi oziroma s kompenzacijskimi, ne moremo smatrati za trg. Torej se srečujemo z brezdenarnimi tokovi, kar pomeni investiranje z ničlo. Če pogledamo po dejavnostih, lahko ugotovimo, da elektrogospodarstvo Slovenije in Jugoslavije že dve leti ne zagotavlja niti enostavne reprodukcije. Infrastrukturni objekti splošnega in družbenega pomena so v podjetjih pod restrikcijo dohodka, ki ga ni. Tako v bistvu ostaja tistih nekaj objektov, na katerih se zlicitira tudi po dvajset ponudnikov.

Posledica tega pa so izjemno nizke cene. Nezaupanje v prodajo in pa usmeritev našega konjiškega podjetja Iso vodita v čvrsto navezavo na tuje partnerje. Seveda je pot do njih dolga. Treba je vložiti mnogo napora in stroškov, če hočeš pri tujem partnerju uspeti. V enem delu svojega fizičnega obsega proizvodnje v okviru standardnega programa nizkonapetostnih naprav Iso že uspeva s plasmanjem v Zvezno republiko Nemčijo. V zadnjem času pa se mu je ponudilo veliko možnosti za prodajo v severno Italijo. Podjetje se v zvezi s pridobivanjem poslov v tujino precej angažira prek IMP r. o. in drugih zunanjetrgovinskih hiš. Smola je le, da niso projekti prodani za jugoslovansko elektro opremo (investitor pogosto opremo določenega tujega proizvajalca). Vsa navedena problematika, pravi direktor Kračun, se odraža v poslovanju. To ima seveda močne posledice na nezasedenost zmogljivosti in na pomanjkanje denarja. Omenjene probleme rešujejo z nepla-

čanimi in s 70 odstotno plačalnimi dopusti. »Če se bo tako stanje še dolgo nadaljevalo, se bojim, da tudi tega ne bomo več zmogli,« izjavlja direktor. »Po- leg nekaterih subjektivnih težav znotraj podjetja večidel težav izvira iz vladne politike, za kar menim, da je precenjena sposobnost slovenskega ali jugoslovanskega gospodarstva v njegovi dejanski temeljni in strukturni moči. Nadaljevanje teh ukrepov bo gospodarstvo neizbežno pripeljalo do popolnega zloma ob deljstvu, da se potrebne strukturne spremembe v družbeni nadgradnji prepočasi ali pa sploh ne premaknejo naprej. V mislih imam absurde, kot so pokojniška politika in politika bolniških staležev, ki vplivata na gospodarstvo, ki v tej fazi lahko krije le še osebne dohodke, najnujnejšo porabo, materialne stroške pa podjetja plačujejo, kolikor zmorejo in le tako strahovito narašča siva emisija v obliki neplačanih terjatev med podjetji. V gospodarstvu na žalost ne vemo več, kako naj v takih situ-

acijah ravnamo, kako naj zastavljamo strategijo poslovanja in razvoja podjetja po želji in potrebi, da obdržimo delovna mesta in zagotovimo delavcem osebni dohodek.«

V podjetju Iso skušajo formirati manjše enote (preboj po skupinah), če jim bo seveda ta zamisel uspela, kajti še vedno je v ljudeh zakoreninjena miselnost, da mora nekdo pridobivati delo, ga nekdo opraviti in nekdo delo zaračunati. Združiti vse te potrebe v eno osebo ali skupino pa ni enostavno.

Podjetje Iso je podpisalo pogodbo z velenjskim Veplasom in zreškim Kometom o ustanovitvi mešanega podjetja za proizvodnjo izdelkov s področja plastičnih mas, v katerem je Iso 30 oziroma 25 odstoten solastnik, 5 odstoten pa podjetnik, ki ga daje Iso. V tem podjetju bodo večidel zaposleni Isovi delavci. Podjetje bo začelo samostojno poslovati 1. avgusta letos. Na ta način si v tem našem konjiškem podjetju prizadevajo zagotavljati delovno mesto in osebni dohodek vsem zaposlenim.

Sredi junija so začeli s poizkusno proizvodnjo prvega izdelka deske za surfanje po novi tehnologiji. Kvaliteto prve ničelne serije mora potrditi tuji partner. To bo potem osnova za redno proizvodnjo, ki bo v celoti namenjena za izvoz, za kar se je za prvi dve leti trženja z vsemi obligacijah zavezal večinski lastnik mešanega podjetja velenjski Veplas.

Marija Primc

LIVAR

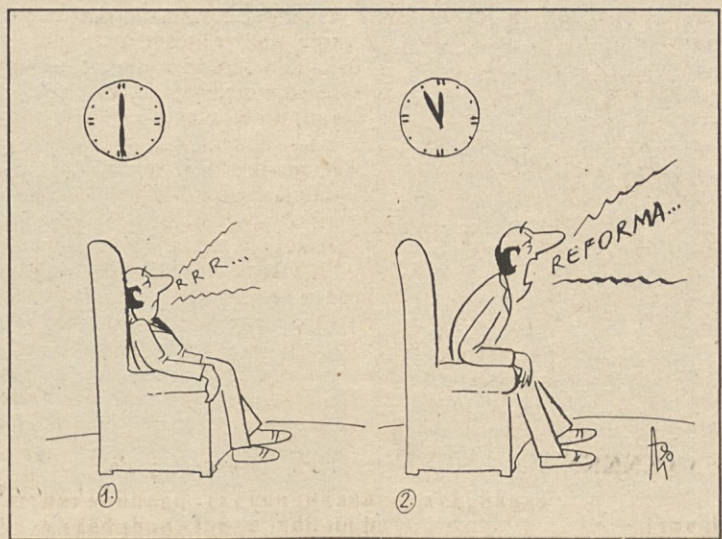
Lani 9 odstotkov, letos nič

V Livarju, pravi komercialni direktor Stane Marn, glede srbske blokade doslej še niso dobili niti pisnega niti ustnega sporočila iz Srbije. Prisotno pa je manjše prilivanje denarja s tega območja, vendar se ne ve, ali na zmanjšanje naročil vpliva pomanjkanje denarja ali bojkot. Na pomanjkanje denarja kaže dejstvo, da srbske firme ne plačujejo niti starih terjatev, niti ne naročajo materiala. Del terjatev je Livar reševal s kompenzacijami. Vse je Livar izterjal z veliko časovno zamudo, kar je glede na vrednost v preteklosti sedaj le »kapljica v morje«, pri kompenzacijah pa so bile dolgotrajne procedure. Od lanskega leta je ostalo še za približno 180.000 dinarjev neizterjanih

terjatev. Vprašanje pa je, pravi Marn, kakšen bo končni učinek, ko bodo zadeve stekle na sodišču.

Lani je Livar na srbsko območje s področja armatur prodal približno 9 odstotkov proizvodnje, letos pa še skoraj nič. Z drugim programom pa je to podjetje prodalo na srbski trg precej manj izdelkov. Izpada prodaje na ta trg Livar za zdaj še ni nadomestil. Prizadeva pa si, da bi čimveč izvozili na zahod. Že lani so povečali izvoz ulitkov v Italijo k trem velikim odjemalcem in je tako trenutni obseg izvoza li varne že 50-odstoten kljub dejstvu, da je na italijanskem tržišču zelo huda konkurenca.

M. P.

Marija Prir

IMP R. O.

Za 104 milijone mark poslov

Kljub izredno zaostreni gospodarski situaciji na trgu, reorganizacijskim spremembam IMP-ja ter hudim konkurencom med firmami je novoustanovljeno podjetje IMP r. o. letos sklenilo posle že za približno 104 milijone nemških mark, kar je precej več kot polovico predvidenih za letošnje leto. V tujini so sklenili pogodbe za dela za 32 milijonov mark, na nivoju Letter of intend je pridobljen posel v vrednosti 25 milijonov mark. Dela, za katere je podjetje IMP r. o. sklenilo pogodbe v tujini, so v Iraku, Sovjetski zvezi, DDR in ZRN. Za posle v domovini so za razne objekte sklenili pogodbe v vrednosti 5 milijonov mark, za infrastrukturne objekte pa v vrednosti 42 milijonov mark. Zaradi tega so pri IMP r. o. lahko optimisti glede realizacije letnega plana pogodb, ki so si ga postavili v višini 145 milijonov nemških mark.

Pri objektih, za katere so sklenili pogodbe, bodo izvajali dela, z izjemo gradbenih, podjetja iz sistema IMP. Večidel teh objektov je že v gradnji. Največja investicija, ki je bila IMP r. o.-ju v hudi konkurenci zaupana kot glavnemu izvajalcu, je dolenjski plinovod. V Iraku je IMP r. o. naredil korak naprej s pridobivanjem del na civilnem področju. Po dolgem času je pridobil tudi delo v Zvezni republici Nemčiji

ZAVAROVALNICA TRIGLAV

»Rezidenčni objekt«

Operativni vodja izvedbe iz koprške Montaže, ki je zadolžen za gradbišče zavarovalnice Triglav v Kopru, se me je v začetku, ko sva se dogovarjala za predstavitev gradbišča, otepal kot hudič križa. Na prvi pogled se je zdelo, da se izogiblje medija. Izgovor je bil seveda v prezaposlenosti. Kljub temu mi ga je uspešno zbežati in dobila sva se najprej na sedežu firme, zatem pa sva si ogledala gradbišče. Priznati moram, da me je s svojo skromnostjo presenetil. Presenetil me je tudi s pozornostjo, ki mi jo je namenil, čeprav sem ugotovil, da je v prezaposlenosti veliko resnice, saj sem ga zmotil prav sredi priprave obračuna. Začela sva s »petimi minutami« za grobi oris poteka del na gradbišču, pristala pa na nekaj več kot dveh urah. Toliko časa je bilo potrebno, da mi je Vinko Krmac vse podrobno opisal in razkazal. Da ne bo kdo pomislil, da mu to štejem v slabo. Povedati le hočem, ko je enkrat začel, je želel, da mi poda celovito informacijo o tem zares luksumnem objektu, ki v tem trenutku v Sloveniji verjetno nima primerjave.

Kje so vogali?

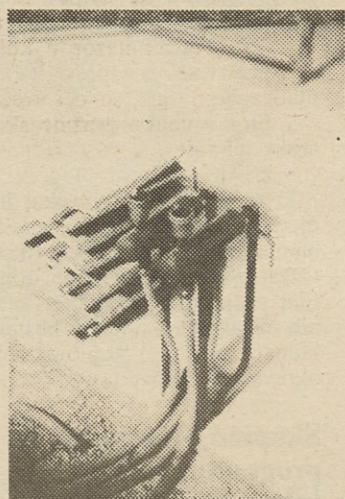
Sama zavarovalnica preseneča že s svojo zunanjo podobo, saj je namreč okrogla in že vsa »oblečena« v marmor. Vinko Krmac pravi, da kljub temu, da je to poslovni objekt, je Zavarovalnica eden najzahtevnejših objektov, ki jih trenutno izvaja Montaža Koper. V ponazoritev nam navede, da ima objekt radiatorsko, talno in toplozračno gretje. Zanimiva je tudi izvedba klimatizacije. Vinko Krmac ocenjuje, in v to smo se sami prepričali, da gre za »de luxe« izvedbo, žal pa o tem pripominja na katastrofalno slabo projektno dokumen-

tacijo. Poleg zamud in nedodelane projektne dokumentacije se srečujejo z njeno neusklajenostjo. Vse to jim povzroča veliko težav v izvedbi. To je še toliko hujši problem, ker je objekt pogojen na ključ.

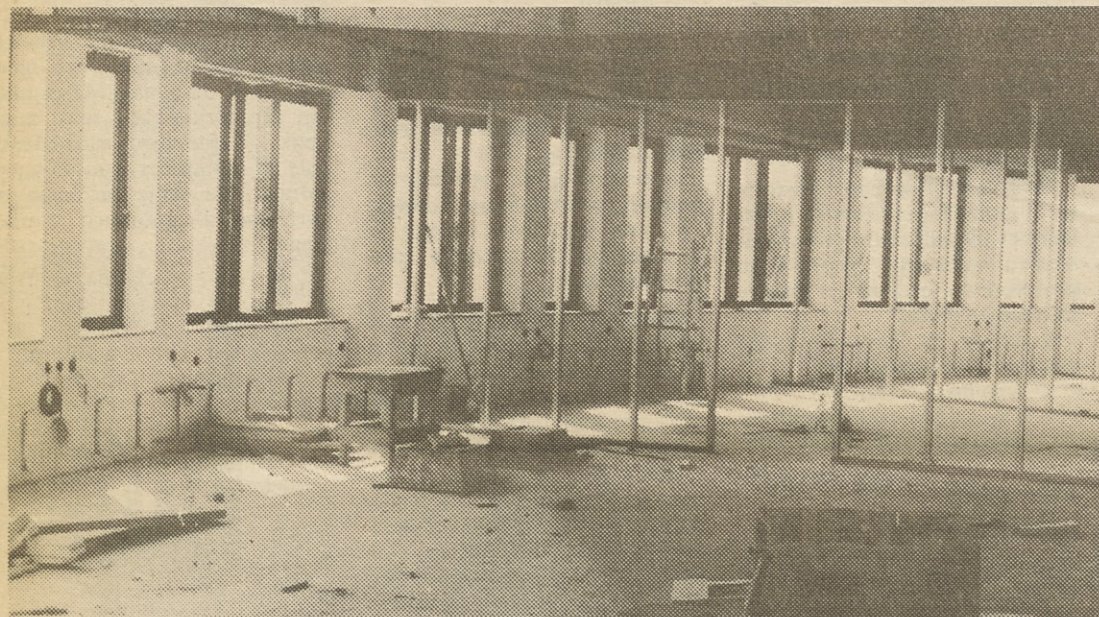
Pena-beton

Poleg vseh strojnih inštalacij Koprčani izvajajo tudi zunanjo kanalizacijo in odvod meteorne vode. Za odvod meteorne vode bodo montirali dve črpališči s potopnimi črpalkami. Z meteorno vodo so se večkrat srečali že na samem začetku montažnih del v kleti, ki jo je zalivala mete-

orna voda. To pa poznavalce terena sploh ne preseneča, saj so kletni prostori 70 centimetrov pod morsko gladino. K temu dodajamo, da sta se na objektu izmenjala dva gradbinca. Dela je začel Gradis, ki jih je izvajal do prve etaže, nadaljeval pa Stavbenik. No, tega ni moč pripisati kakršnimkoli nesporazumom. Po vsej verjetnosti je do tega prišlo zaradi tega, ker so v tem predelu vsi objekti postavljeni na pilote, za izvedbo tovrstnih del

Razdelilci talnega gretja

Notranost zavarovalnice

PRISPEVEK ZA SREČANJE PEN NA BLEDU

Moj strah

Prihajam iz majhnega okolja, iz Trsta, kjer kar nekaj desetih slovenskih pisateljev – teh je iz leta v leto več – živi in ustvarja za iz leta v leto manjše število slovenskih ljudi v teh krajih v Italiji.

Razmišljam o strahu, pa čeprav prihajam iz države svoboščin in demokracije, iz domovine prava. Prav tako prihajam iz manjšinske skupnosti, ki je tako majhna, da je (ali bi lahko bila) zanemarljiv problem ali smešna nevarnost za kogarkoli, obstajajo pa znotraj nje še kar trdne solidarnostne vezi. Pa vendar strah tudi v meni.

Ogledujem si, kako se svet spreminjal, kako vsi veliki narodi in močne države postajajo vse bolj majhni in vezanih rok. Razmišljam, da zaradi tega majhne skupnosti, manjšine, ki tako nagosto naseljujejo naš stari svet, ne postajajo nič manj majhne in izpostavljene. Nič manj jih ne puščajo v nemar pri iskanju načelnih in globalnih rešitev. Puščam se izzvati vsemu temu, pogumen sem, pogum pa je vrlina norih in za norega se imam čisto dovolj, da sem družbeno odgovoren in angažiran. In strah me je prav tega svojega poguma.

Dopovedujem si, da se pač ne ženem zaradi lastnega uveljavljanja, ampak da bi se v mojem rodnem okolju ohranil jezik, v katerem nastaja moja poezija. Ker če ne bo več mojega jezika, si pravim, tudi moja poezija z vso svojo bogoskrunsko ambicijo, da bi nadživela svojega ustvarjalca, ne bo imela prav nobenega smisla. Umrla bo, strašim samega sebe, ker ne bo mogla več nikogar nagovarjati v svojem naravnem okolju. Torej bodi pogumen in junaški! – si pravim in se spodobujam, da bi ob tem pogumu po-

zabil na strah, ki me mrazi: s skrbjo za družbeno okolje ustvarjam svoj visoki smisel – izgubljam pa svoj drobn, edini jaz.

Za to svoje seme mi zmerom zmanjkuje moči in časa. – Boš pa kdaj kasneje, si pravim, zdaj velja pogum, splošna korist.

Kjer je pogum, ni toplega zavetja, nežnosti, miru. Teh pravih, ljubljenih treh oranz človek ne doseže z osvobodilnim dejanjem, s herojsko gesto v družbi in za skupnost. Samo res v največji sili naj nastopi v taki vlogi. Družba je namreč steklena gora. Človek drsi na njeni gladki površini ali je ujet v njenih brezdušnih nedrih, in njegovo seme zakrneva.

Tega predajanja znanjemu svetu se bojim, te opuščenosti svojega notranjega vrta, strah me je svoje strastne privrženosti skupnosti, kar je prav toliko etično kot patetično. Podrejeni osebno življenje nadosebnemu, biti mravlja v mravljinaku.

Moja zasebnost kopni, prhni moje intimno gnezdo, ugaša moje svetlo razmerje do nezavednega in naravnega v meni. Kako pisati pesmi brez strun!

Pogoltno se razgledujem po znanju in izkušnjah širnega sveta, ki mi jih v neznanskih količinah nudi informatika hobotnica današnjega časa. Velika dvorana naše civilizacije, s prepolnimi ložami predsodkov in nasilja, čaka na koncert. Vse vem, kako bi moral peti, da bi se odprla zlata vrata. Čaka me neznansko bogato plačilo: višji smisel. A kaj, če sem ostal brez strun?

Strah me grabi, da bom zdaj zdaj ostal s polnim naračjem smisla, ki bo kot opojne cvetje zla na pogrebu lastnega jaza.

Marko Kravos

pa je Gradis specializiran. Prav ta dela, ki jih je izvajal Gradis, pa so pri razvodu inštalacij povzročala nemalo težav. V tem času še ni bilo izdelanih projektov za inštalacije, tako da gradbenec ni mogel pustiti prebojev za inštalacije.

Zanimivo pri razvodu klima kanalov v kleti je tudi, da so vsi klima kanali in vodovodni razvodi zaliti s pena-betonom, kar je edinstven primer pri nas. Pred zalitjem s pena-betonom so kanale izolirali in zaščitili.

Tudi izvedba ni bila enostavna. Kot smo že zapisali, je zavarovalniška palača okrogla, zato je bilo potrebno hladno kriviti cevi za vodovod in ogrevanje. Kot zanimivost je Vinko Krmac tudi omenil, da so nosilni betonski stebri namenjeni tudi za razvod zraka. Nedvomno je svojevrsten fenomen tega objekta namestitev opreme v strojnici. Očitno je, da je vlagatelj prepričan, da bo le-ta večna. Vinko Krmac pravi, da so vso opremo spravljali v strojnico, ki je v kleti, preden so gradbinci zabetonirali zadnjo ploščo in začeli z betoniranjem stopnišča. Z žerjavom so spustili v strojnico hladnilni agregat in klima-

omare. Če ne bi montirali opreme takrat, je ne bi bilo možno več spraviti v objekt. Seveda se ob tem monterjem postavlja vprašanje, kaj se bo zgodilo v primeru, če bo potrebno zamenjati posamezne elemente.

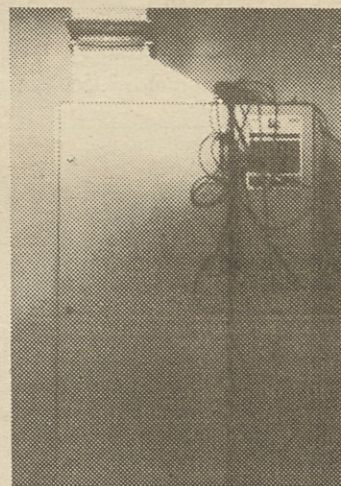
Ne glede na vse zaplete, se monterji lahko pohvalijo, da z deli niso zamujali, bistveno bolj se je zatakalo pri gradbincih in drugih izvajalcih obrtniških del.

Nekaj več zapletov so po besedah Vinka Krmca imeli pri montaži talnega gretja. Za talno gretje so uporabili tototerm sistem. Zataknilo se je, ker nihče od izvajalcev ni imel v popisu talne toplotne izolacije, kar so morali na koncu na zahtevo vlagatelja izvesti sami, poleg tega pa je prišlo do zapletov, ker so se prekrivale elektro inštalacije in inštalacije talnega gretja. To jim je sicer uspelo nekako uskladiti. Na gluha ušesa pa so naleteli ob montaži talnega gretja, ko so zahtevali ravno podlago, ki je nujna za funkcionalnost sistema. Na to so vlagatelja opozorili in se zaščitili z dopisom, ki opozarja na neopravljeno pomanjkljivost.

Vinko Krmac je k vsemu povedanemu še dodal, da je zaradi neusklajenosti in nepravilno izdelanih projektov prišlo do cele vrste dodatnih del. Glede na to, da je objekt pogojen na ključ, se pojavljajo problemi podpisovanja aneksov k pogodbam za dodatna dela. Nedodelani projekti v veliki meri vplivajo tudi na racionalnost, kajti ob stalnem spreminjanju in dopolnjevanju projektne dokumentacije so tudi problemi pri naročanju materiala. Tu je potrebna izredna pazljivost in temeljito spremljanje objekta, da so naročila racionalna, in da material ne ostaja na zalogi, pravi Vinko Krmac. Na srečo je sodelovanje z ostalimi izvajalci dobro, poleg tega pa je tudi dobra monterska ekipa z vodilnimi monterji.

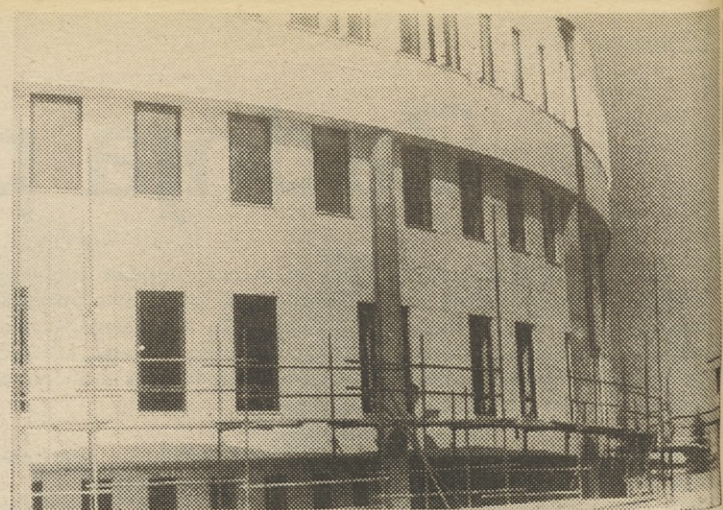
»Klamfarji«

Kljub zapletenemu in zahtevnemu delu so vodilni monterji z gradbiščem zadovoljni. Ferdinand Baruco, vodilni monter za klimo in Zvezdan Marinac, vodilni monter za ogrevanje pravita, da kljub zapletenosti na objektu, nimajo večjih zastojev.

Klimat

Z deli celo prehitvejo ostale izvajalce. Glede na sušo z delom oziroma pomanjkanje dela v podjetju so se lotili tudi nekaterih del, ki so jih prej opravljali zanje zunanji izvajalci. Tokrat so vse razvode izolirali sami in tudi v prihodnje bo tako, pravita. Ferdinand Baruco dodaja, da je bila izvedba klima razvodov izredno zahtevna. Po svoje izvedba klima razvodov spominja na stare »klamfarske« čase, ko je bila vsa priprava z montažo na gradbišču. No, čisto tako le ni

Zavarovalnica

bilo, pravi, je pa res, da je bilo bistveno več priprave del na samem gradbišču, kot je to pri objektih klasične izvedbe. V to nas je silil sam objekt, ki je okrogel in se enostavno ni dalo montirati dolgih kanalov. Samo rezanje in prilagajanje kolen so morali opraviti na gradbišču, kajti drugače se ni dalo doseči natančnosti. Če se tega posla ne bi lotili na samem gradbišču, bi bila izvedba, glede na pomanjkljivo do-

kumentacijo in samo specifikko objekta preveč potratna in neracionalna. Nič kaj bolje se ni zgodilo ostalim monterjem, dodaja Zvezdan Marinac, čeprav so imeli nekaj manj težav kot klimarji. Zanje so se skrbi začele sedaj, ko so začeli z montažo predelnih sten. Bojijo se, da ne bi prišlo do nepredvidenih poškodb posameznih inštalacij, predvsem cevi za talno gretje.

J. Votek

PANONIJA

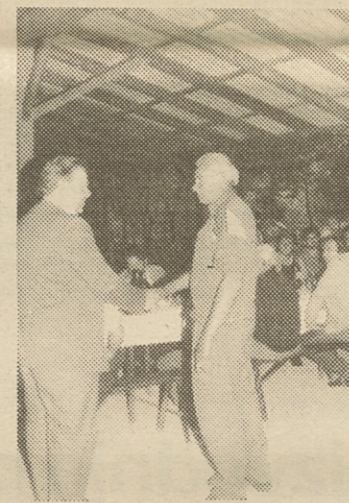
Upokojili so se

V Panoniji so se pred kratkim upokojili štirje delavci, ki so svojo delovno pot začeli v Panoniji ali pa nekdanji Ločilki.

Ivan Kos, star sicer nekaj čez 65 let, je bil v Panoniji dolga leta vodilni razvijalec in tehnolog. Sodelavci so se od njega poslovili pri Kroškem brodu na reki Muri, kjer so mu ob tej priložnosti podelili polnilno linijo, ki mu bo kot zagrizenemu vinogradniku in kletarju zagotovo dobrodošla.

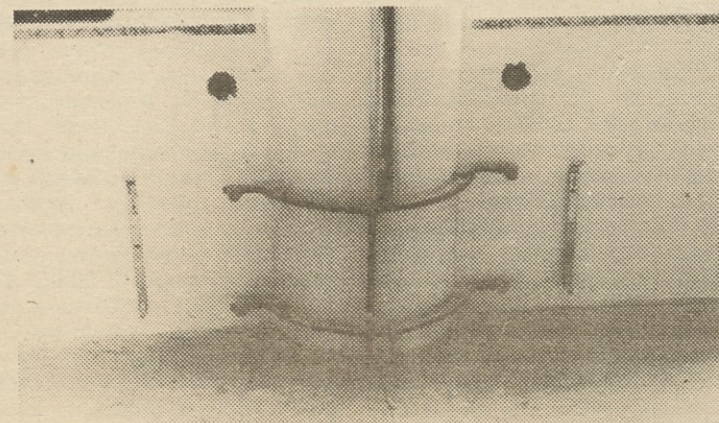
Prav tako pri Kroškem brodu je imel svojo fešto ob upokojitvi Štefan Gomboc, med prijatelji poznan kot Pita, ki je dolga leta delal v skladišču repromateriala. Pita, ki je bol boemski tip, je dobil v dar kolo. Naci Žalik je ob izročitvi kolesa povedal, da je že čas, da zamenja svoje že odsluženo kolo, s katerim se je vztrajno vozil na delo, hkrati je prejel tudi kuverto s plačanim penzionom v enem od počitniških domov IMP-ja

Kalman Šadl je vztrajal v Panoninijem vzdrževanju celih 35 let; tudi on je dobil kolo in likalnik, da bo vzdrževal svojo zunanost in penzion v enem od počitniških domov.

Skupinovodja Jože Novak se je poslovil od svojih sodelavcev in »paradnega programa« Panonije od kotlov za žganjekuho. Tudi on je v Panoniji prebil nekaj čez 37 let.

Razvodi gretja

Pred novo vlogo

V podjetju Črpalke so delavci ponovno zaupali funkcijo predsednika sindikata dolgoletnemu sindikalnemu delavcu Rajku Primcu. Predlagali so ga tudi za delegata na 1. kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije, ki je bil letos aprila v Cankarjevem domu. Na kongresu, pravi Rajko Primc, je bila sprožena vsa problematika po posameznih dejavnostih. Delegati so sprejeli vse pripombe in predloge, kar je razvidno iz brošure 1. kongresa Svobodnih sindikatov Slovenije. Nekateri delegati se sicer niso strinjali z določenimi programskimi dokumenti in deklaracijami, vendar je na koncu kongres sprejel tudi izjavo, da je pripravljen sodelovati tudi z drugimi sindikati v Sloveniji. Na kongresu, nadaljuje predsednik Primc, je bilo največ poudarka na kolektivnih pogodbah, za katere je bila sprejeta posebna deklaracija. Osnutki kolektivnih pogodb po dejavnostih so sedaj v razpravah po sindikatih dejavnosti.

Rajko Primc

KLIMA MONTAŽA

Potrjena kvaliteta

Pred kratkim je Klima montažo obiskal gospod Rentschler, lastnik istoimenske firme v ZRN, s katero je KM podpisala kooperacijsko pogodbo. Namen obiska je bil, da se tuji partner prepriča v resnost interesa KM, da v bodoče sodeluje s to, v evropskem prostoru, pomembno firmo. Seveda pa je tujec pri povezovanju s partnerji iz YU še posebej plašljiv in za svoje nadaljnje korake potrebuje ne-nehna čvrsta potrdila, da se je poslovno pravilno odločil.

Sodelovanje z omenjeno firmo poteka na številnih področjih:

- naši monterji v okviru izobraževanja sodelujejo pri montaži naprav v ZRN,
- v proizvodnji kuhinjskih nap sedaj končujemo izdelavo devetih nap za ZRN,
- končane so priprave (prototip je firma iz ZRN ugodno ocenila) za proizvodnjo posebnih strešnih klimatov,

- vključeni smo v razvoj ladijskih nap,
- v firmi dobavljamo potreben material (izolacija, ...) za proizvodnjo naprav v ZRN.

Do realizacije dogovora ne bi prišlo, če zaposleni v KM ne bi uspeli dokazati potrebne kvalitete, ki zadovoljuje tujega partnerja. To kvaliteto pa je potrebno razumeti širše (roki, zav-

Koliko interesa kažejo delavci za nov sindikat?

»Po 1. kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije so delavci v podjetju Črpalke začeli takoj podpisovati pristopne izjave v članstvo Svobodnih sindikatov Slovenije. Od 210 zaposlenih v tem podjetju se je doslej vključilo v članstvo Svobodnih sindikatov Slovenije 160 delavcev. To število pa še ni dokončno, ker se delavci še vsakodnevno prijavljajo v članstvo sindikata kovinsko in elektro industrije. Sindikat podjetja Črpalke smatra, da delavci še vedno zaupajo sindikatu. Predsednika sindikata na trenutno še ne nameravajo profesionalizirati, ker ima podjetje malo zaposlenih.«

Kakšno je sodelovanje sindikata z vodstvom podjetja?

»Lahko rečem, da z vodilnimi in vodstvenimi delavci zelo korektno sodelujemo, saj so člani izvršnega odbora sindikata vključeni v delavski svet podjetja, v komisijo in podkomisije. Člani sindikata podjetja Črpalke so tudi v predsedstvu občinskega sindikata, mestnega sindikata in v mestnem odboru sindikata kovinsko in elektro industrije.«

Sindikat podjetja Črpalke je januarja na svojem občnem zboru sprejel pravilnik o delu sindikata podjetij. Na občnem zboru je bil delno sprejet program o delu sindikata-samo delno zato, ker so tedaj čakali na kongresne smernice in na kolektivne pogodbe. Ko bodo omenjeni akti pripravljeni, je dejal predsednik Primc, bo sindikat sprejel dodaten program.

V tem času pa sindikat spremlja sprejemanje, oziroma razprave o kolektivnih pogodbah. Pri tem pa ne zanemari svoje osnovne funkcije, saj skupaj s podjetjem skrbi za socialno varnost delavcev - zlasti tistih, ki so že dalj časa v bolniški in jim materialno in moralno pomaga. Marija Primc

Razglednica iz Moskve

Pet let perestrojke

Mineva peto leto perestrojke. Slučaj je nanesel, da je bila leta 1985 v mesecu maju, v tednu ko je Gorbačov razglasil prohibicijo, v Moskvi skupina IMP-ejcev. Takrat smo slutili, da se nekaj pripravlja, vendar še zdaleč ne to, kar se je kasneje zgodilo, zlasti v zadnjih mesecih.

Ta hip se vsiljuje vprašanje, ali bo v največji državi uspelo Gorbačovu še naprej kontrolirati dogajanje. Ali se bo zgodil kolaps?

Povsem drugače je, če človek bere zgodovino iz knjig ali pa jo sodoživlja? In dano nam je torej, da smo zadnja leta, mesece priče dramatičnim spremembam doma in v delu sveta. Precej naših ljudi potuje po svetu. Na potovanjih so dogodki veseli, pa tudi ne. Vsekakor pa so srečanja z ljudmi drugačnih nazorov, kultur, zanimiva.

V zadnjem času so oči sveta usmerjene v veliko družino slovanskih držav, ki so v zadnjih desetletjih poskušale zgraditi nov model družbe. Moskva in Gorbačov sta torej že nekaj let v središču pozornosti svetovne javnosti. Za nas pa so dogodki v največji državi še dodatno pomembni, saj »kuhinja« v Moskvi posredno tudi nam pripravlja jedi.

Usoda je hotela, da so v prvi deželi socializma v prvih osemdesetih letih pokopali kar tri »naj« vodje. To večkratno poslavljanje pa je očitno omogočilo tudi vsaj delno slovo do takrat nedotakljivih dogem.

Mnenja, kaj je povzročilo vretje v Vzhodni Evropi, ki je kulminiralo v zadnjih mesecih, so vsekakor različna. In ker je znano, da je oblast slatka, je bila torej brezizhodnost teh sistemov tisti pravi vzrok, ki je prisilila k več ali manj kontroliranim spremembam. Tako gre v deželah Vzhodne Evrope in pri nas za inovacijo (udejanjenje sprememb diktiranih iz spoznanj, da je model realnega socializma propadel).

Leta 1985 je omenjena skupina IMP-ejcev v enem tednu doživela pred in po prohibicijsko stanje. Kaj je Gorbačova pripeljalo do tako nepriljubljenega ukrepa tiste dni v Moskvi, nismo razumeli. Tudi nam ni bilo čisto jasno, kaj vodi mlade ljudi, da sredi dopoldneva po širokih bulvarjih vozijo svojo barko polno alkohola, človek, ki pride prvič v Moskvo, je vsekakor pod stresom. Široki prospekti (bulvarji) so za Slovence šokantni. Znane Stalinove zgradbe razmetane po Moskvi, so pravo nasprotje naših hiš. Prve dni vsekakor občuduješ to, kar je tako drugačno. Počasi pa spoznaš tudi življenje ljudi, ki jim je pravzaprav vse to namenjeno. Tudi na področju življenja

na ljudi so stvari, ki so celo nam, ki smo bili (smo še) na pol poti med realnim socializmom in gnilih kapitalizmom, prvi hip nedojemljive. Že leta 1980 je človek po nekaj dnevih spregledal brezperspektivnost povprečnega. Država mu je priskrbel (planirala) dve barvi srajc (roza ter rumeno), ga nastanila v skupno stanovanje, mu priskrbelo planirano delo... Skratka omogočila življenje v farmi, ki je precej podobno zajčji, le, da so zajce zamenjali ljudje.

To, da v človeku ubije človeka, je tisto, kar človek prenese le v »odmaknjenem« stanju. Ni čudno torej, da smo sredi dopoldneva srečevali toliko »pomorcev« na moskovskih cestah. In ker tako vijuganje ni ravno vspodbudno za delo, je bila oblast torej prisiljena, da v maju 1985 razglasi prohibicijo.

Ta kruti rez popkovine sanjskega sveta pri običajnih ljudeh takrat ni bil sprejet z odobravanjem. Mislim, da so globoko v zaviti duši odvisneži celo protestirali.

Druga lastnost, ki jo je bilo čutiti pri Moskovčanih, pa je vsekakor korupcija. Vzrok je vsekakor podobnost pri alkoholih, omogočiti beg v individualnost, ki pa je mogoč le z nekaj več rublji, kot jih je planirala država. In kako je v Moskvi pet let kasneje? Ali se je kaj spremenilo?

Spremembe so. Običajen človek v Moskvi živi v letu 1990, žal, slabše. Tudi za Jugoviče je drugače. Sovjeti so kar hitro, sedaj ko je v Moskvi čedalje bolj prisoten Zahod, realno ocenili težo Jugoslovanov. Mnenja se, še pred leti za nas ugodna, hitro spreminjajo na slabše. In kako naj potrdim svojo trditev? Povsem enostavno. Taxisit te hitro identificira in mirno odpelje (sam) naprej. Drug takšen primer je natak v restavraciji. In če se ne »znajdeš«, ostaneš celo brez večerje. Sistem »mazanja« dela čudeže. Če prikimaš taxistu na desetkratno ceno, če stisneš natakarju bogato napitnico, omenjeni problemi v hipu izginejo in počutiš se zelo pomembnega.

V zadnjem obdobju so odprli v Moskvi nekaj znanih svetovnih

trgovin, medtem, ko na znanem Arbatu opazuješ reko ljudi, ki vdano oblega prazne trgovine (police v trgovinah so tako prazne, da to preprosto ne moreš doumeti). Drugače pa je v trgovinah, ki so jih odprli tujci.

Beneton, znana trgovina z oblačili, ima sredi Moskve trgovino. Čudovite barve, ki ustrezajo sivini, ki človeka obdaja. V tem velikem mestu. Tudi svetovno znana kozmetična firma Lancome ima trgovino v samem centru mesta. V teh trgovinah so police polne. Ljudje trumoma oblegajo trgovini, ki sta oblikovani po evropskih merilih. Kupujejo pa bolj malo. Cene za preprost kozmetični izdelek so namreč na nivoju plače univerzitetnega profesorja v Moskvi. Sploh je preračunavanje plač po črnem tečaju zastrašujoče, saj znese prejšnji omenjeni plača le borih 25DEM. Tako je seveda vsaka pokušina Zahoda izjemno draga in dolar, marka izjemno cenjena.

Kaj razmišlja Moskovčan? Ali je pripravljen živeti drugače? Kako kruto bo uvajanje nadzorovanega trga, ki bo začel uvajati selekcijo gospodarskih subjektov, ljudi? Odgovor ni enostaven, čeprav je človek prepričan, da si državljani največje države želijo sprememb, ki se naj bi pokazale tudi na policah znanega Guma.

Dvom v željo po spremembah povzroča še vedno prisotne in dokaj spoštovane dogovore. Pri nas velja in je tudi veljalo, da je nedelja prost dan. Vsak nedeljo preživi po svoje, omejitve je navadno denar. Prizor, ki ga bom opisal, pa človeka zmede, razblini komaj ustvarjene zaključke o državljanih te največje države. Namreč, izredno nasprotni so občutki, ko iz odlično organizirane podzemeljske železnice v nedeljo dopoldan prideš na znani Rdeči trg. Tišina in dve dolgi kači ljudi prvi hip dajo vtis o prividu. Sto in sto ljudi čaka uro, dve za mimohod groba ustanovitelja države. Kača ljudi je dolga 1000, 2000 metrov. Občutek je prvi hip veličasten, hip pa zatem pride precejšnje razočaranje nad spoznanjem, da ti ljudje še vedno potrebujejo dogme, da jih sistem še vedno drži v inkubatorju. Bati se je, kaj se bo zgodilo, ko bo prišel dan, ko bodo morali izklopiti inkubator.

Škoda, da narod, ki je v zgodovini tolikokrat usodno zavrtel kolo zgodovine, ki ima bogato zgodovino, kulturo, ne živi tako, kot je sposoben. Sprehod po kremelskih muzejih to vsekakor dokazuje. K sreči, zadnji dogodki v tej veliki državi kažejo na to, da se bo nekaj spremenilo. Upajmo, da cena ne bo previsoka. J. Grubar

Obrat hitre prehrane na Poljanski

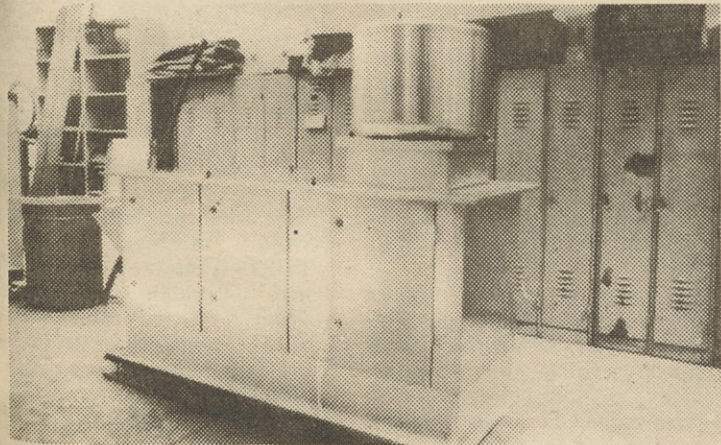
Za pravkar zgrajen in zdaj že tudi odprt obrat hitre priprave hrane v objektu Kobra na Poljanski cesti 14, ki deluje v okviru zunanje dejavnosti Doma upokoencev Tabor-Poljane, je Klima montaža ponudila investitorju te gradnje namesto kuhinjskih nap modernejšo izvedbo klimatizacije, ki je za omenjeni prostor mnogo ustrežnejša, funkcionalnejša in tudi estetsko primernejša kot pa klasično prezračevanje. Za ta objekt se je Dom upokoencev Tabor odločil predvsem z namenom da bi na ta način ustvarjal dodatni dohodek, ki bi ga predvsem uporabljal za vzdrževanje objektov in naprav, kajti ti stroški so, kot pravi direktorica Doma na Taboru Fani Žužek Vabšek, vedno vprašljivi in jih je težko vkalkulirati v ceno storitev zunanjih dejavnosti in nudenja osnovne oskrbe. Družbene dejavnosti bodo v prihodnje pač morale razmišljati tudi o tem, da si bodo del potrebnih sredstev zagotavljale s prodajo svojih storitev na tržišču. Že sedaj je popolnoma jasno, da se materialna proizvodnja nahaja v taki situaciji, da že za sedanjí obseg družbenih dejavnosti (zdravstvo, šolstvo, socialno skrb-

stvo, kultura itd.) ne more izločati sredstev.

Objekt Kobra na Poljanski cesti oziroma obrat hitre prehrane je v tem delu mesta, kjer so šole, Klinični center, živilski trg itd., zelo potreben. Na ta predel Ljubljane prihaja v šole skoraj 10.000 srednješolcev in visokošolcev, ki v času šolanja nimajo urejene dnevne prehrane. Omenjeni obrat nudi veliko izbiro prehrane od hamburgerjev, testenin, rib, piščancev, palačink do najrazličnejših napitkov. Poleg hitre prehrane bodo zagotavljali tudi zdravo prehrano, saj bodo nudili najrazličnejše solate in zelenjavo ter mlečne napitke.

Pri gradnji tega objekta je opravil celotne inženirinske posle Ljubljanski investicijski zavod, glavni izvajalec del je bil Gradis, IMP-jeva Klima montaža pa je vgradila klimatizacijo. Sredstva za gradnjo objekta je v celoti zagotovil Dom upokoencev Tabor.

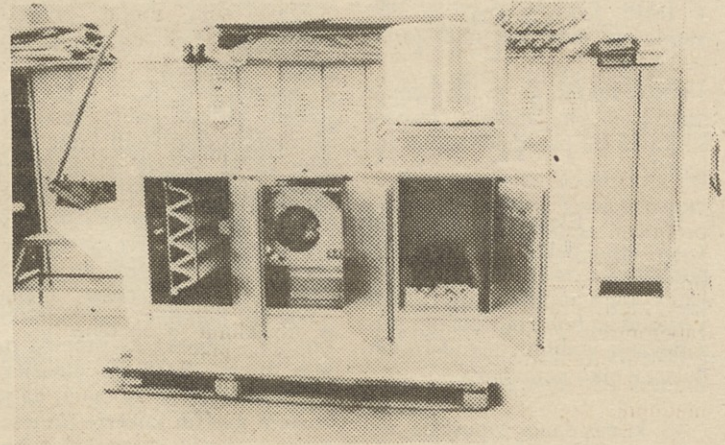
Z IMP-jevim delom, je povedala direktorica Fani Žužek Vabšek, je investitor zelo zadovoljen, saj je Klima montaža odlično opravila svoje naloge ne le s funkcionalnega vidika, pač pa tudi z estetskega. **MARIJA PRIMC**

Strojnica

Rešitev prezračevanja v obratu hitre priprave prehrane

Ventilatorji

Pogled na Obrat

Elektromonter

13 delavcev v pokoj

V Elektromonterju je bila 12. junija prisrčna slovesnost, ki jo je priredilo podjetje 13 delavcem, ki so se odločili, da gredo v pokoj. Ob tej priliki jim je podjetje pripravilo zakusko, izročilo darila, direktor Jože Weis pa jim je, kot je navada ob takih prilikah, kot popotnico v upokojsko življenje namenil tehle nekaj toplih besed:

»Zelo nas veseli vaša polnoštevilna udeležba na tem poslovilnem srečanju. Večina vas se je pred mnogimi leti zaposlila v našem podjetju. Pričeli ste svojo življenjsko pot v zelo skromnih razmerah. Mladim, prizadevnim, vestnim, polnim zagona in energije ni bilo nič težko. Verjeli ste v uspeh in bodočnost. Z leti ste si pridobili bogate izkušnje, spoznali nešteto poslovnih partnerjev. Prek vas so nastajale poslovne vezi. Tudi krog znanstva v podjetju se je širil. Postali ste pravi nosilci dejavnosti. Delovali ste na različnih področjih. Ugotavljamo največjo številčnost tehničnega sektorja in v relativnem smislu nabave. Ob tej pri-

Pozdrav direktorja

Darila ob slovesu

liki, žal, ne moremo govoriti o vsakem posamezniku posebej. Prepričan sem, da se bo vsak našel v skromnem orisu vašega delovanja, ki ga podajam ob tej priložnosti.

Iz tehničnega sektorja se je odločilo za upokojske v prvi polovici letošnjega leta 13 delavcev, iz nabavnega 4 delavci in iz FRS ena delavka. Težko bo nadomestiti vrzeli, ki nastajajo z vašim odhodom. Delavci tehničnega sektorja ste bili zaposleni od vodilnih monterjev, vodij gradbišč in vodij montaž. Vodstvena mesta ste si pridobili z bogatimi izkušnjami pri gradnji

Kudler se ne da

Omizje

Zaželjeni upokojsenci

V junijski številki IMP Glasnika je Veronika Goljar zapisala nekaj svojih mnenj in izkušenj ob tradicionalnem srečanju IMP-ejevih upokojsencev. Glede na to, da je bila Delovna skupnost sozda zadnje desetletje organizator teh srečanj, imamo nekatere izkušnje, ki Veronikine navedbe potrjujejo, druge pa ne. V celoti se strinjam, da prostor v hali A na Gospodarskem razstavišču ni najbolj primeren. Je pa eden od maloštevilnih prostorov v Ljubljani, ki lahko sprejme 400 ljudi, in ki ni pogodbeno vezan z nobeno gostinsko organizacijo in tako upokojsenci lahko kvalitetno postreže naša kuhinja. Prostor ni pretiran drag. V želji, da bi poleg tradicionalnega programa ponudili še kaj razvedrilnega, smo lani povabili Moped show. Res je tudi, da je

bilo ozvočenje slabše in da so bili na nekaterih mestih nastopi težje razumljivi, kar naj bi v bodoče skušali odpraviti z drugačno postavitvijo miz, odra in ozvočenja. Verjamem Veroniki, da je doblila slab občutek ob takšnem razgovoru, ki ga navaja. Zapisati pa moram, da je to mnenje posameznika in osamljeno. V letošnjem letu sem se osebno pogovarjal z odgovornimi delavci skoraj vseh podjetij, katerih upokojsenci so vabljeni na srečanje in niti eden se ni izrekel proti srečanju. Večina se je celo zelo zavzela, da mora srečanje ostati tudi v prihodnje. V mesecu septembru bomo začeli z organizacijskimi pripravami in takrat bomo hitro ugotovili, koliko je resnice v prej povedanem mojem ali vašem pisanju.

Tone Štrus

objektov, kjer ste bili prav tisti ustvarjalci, najpomembnejši v verigi ustvarjanja nove vrednosti. V nabavnem oddelku nastaja praznina, ki jo bomo morali ta-

koj nadomestiti. Na srečo smo vzporedno z delom in s poštvalnostjo posameznikov vzgajali mlade ljudi, ki bodo poprijeli za nami. Tudi glavna knjiga FRS ne bo zadovoljna brez podatkov.

Za odhod njene zveste spremljevalke v pokoj velja enako načelo kot v nabavi. Prepričan sem, da boste prosti čas uporabljali za rekreacijo, zaščito zdravja, kulturne namene, izlete v naravo in vzgojo mladih v družini. Vaš zasluženi počitek naj ne bo namenjen v pretirano pridobitniške namene.

Mi si bomo še naprej prizadevali za to, da bomo dobri gospo-

darji tudi pod težo prevelikih bremen.

Vaših obiskov bomo zelo veselili, morebitne pripombe in nasvete pa bomo z znanjem sprejeli in upoštevali. Vsem nam mora biti v prihodnje življenjski interes za ohranitev in napredek podjetja. V preteklosti smo doživljali neštete reorganizacije v IMP. Prav gotovo ni bilo vedno vse prav, kar smo storili.

Slabo je takrat, ko se sprejemajo rešitve, ki jih narekuje časovna stiska ali pa preveliki osebni interesi.

Nas v Elektromonterju je v iskanju rešitev vedno vodila podjetniška miselnost – poslovati s čim manjšimi stroški. Tudi v prihodnje bodo morala biti prizadevanja vodilnih in vodstvenih delavcev tako naravnana.

Vi, ki nas danes zapuščate, ne odhajate od nas. Še naprej ostajamo skupaj povezani z vami.

Skromna darila naj ostanejo trajen spomin na naše sodelovanje z vami. Mi se vam prav iskreno zahalujemo za vse, kar ste storili za podjetje in družbo in vam želimo, da bi čim dlje čili in zdravi uživali zasluženo pokojnino.

V imenu upokojsencev se je zahvalil za pozornost, ki jo je delavcem, ki odhajajo v pokoj, izkazalo podjetje. Potem pa so še nekaj časa kramljali o prehojenih poti in o načrtih, ki jih nameravajo uresničiti sedaj, ko bodo imeli več časa zase in za družino.

Marija Primc

HENRIK JANKOVIČ

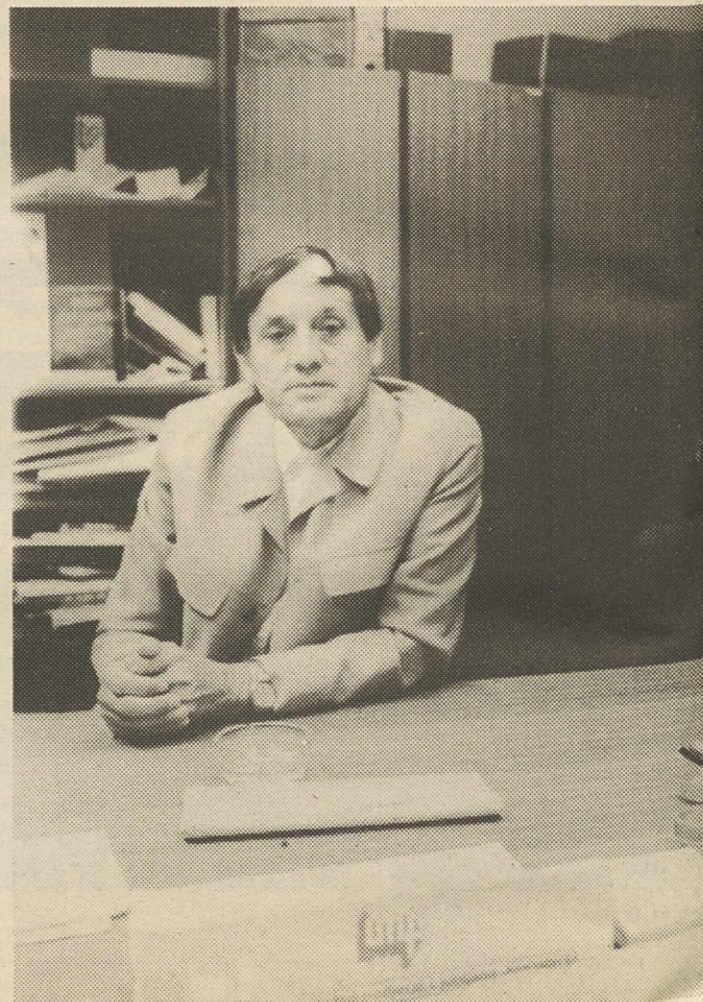
Pripaden podjetju

Eden od trinajstih Elektromonterjevih delavcev, ki v tem mesecu odhajajo me upokojsence, je tudi Henrik Jankovič, ki se je leta 1958 zaposlil v tedanjem Elektrosignalu – današnjem Elektromonterju. Do leta 1966 je opravljal dela in naloge vodilnega monterja v glavnem na industrijskih objektih kot so: koprski Tomos, Papirnica Količevo, Papirnica Rijeka, TT Ajdovščina, Yulon Ljubljana. »Dela, ki smo jih opravili ob izgradnji naše industrije v povojnem obdobju, »pripomni Jankovič,« po kakovosti niso niti najmanj zaostajala za enakimi tujimi storitvami, zlasti velja taka ocena za dela, ki smo jih opravili med leti 1966 in 1969 pri firmi Wagner Reutlinger v Zvezni republiki Nemčiji, kjer smo opravljali dela na najbolj zahtevnih mestih. Bili smo ocenjeni kot vestni in strokovno dobro usposobljeni.«

Po vrnitvi iz Nemčije leta 1969 je Jankovič prevzel nove naloge vodje montaže in kasneje samostojnega vodje montaže. Tedanje vodstvo podjetja se je odločilo, da poleg industrijskih, stanovanjskih, elektroenergetskih inštalacij organizira še skupine projektantov in izvajalcev del za področje vodovoda. Tako je firma sodelovala pri gradnji večine vodovodov v naši republiki in v drugih delih Jugoslavije (prenos podatkov in daljinsko krmiljenje).

»Naj omenim, pripoveduje Jankovič,« da ni povsod takega bogastva podtalnice, ki se lahko direktno črpa v vodovodne cevi, kot pri nas. Žal jo premalo cenimo in čuvamo pred onesaženjem. Ponekod, kjer ni podtalnice, imajo pravcate tovarne za pridobivanje pitne vode. Tehnologija je precej zahtevna in draga.«

Monterji so se, nadaljuje Jankovič, uveljavili ne le na domačih gradbiščih, ampak tudi na objektih v Vzhodni Nemčiji – v Erfurtu, Eisenhüttenstadtu, v Schwedtu itd. Dela so uspešno opravili ob dobrem sodelovanju s projektanti in nadzorniki. Henrik Jankovič je bil dejaven tudi v samoupravnih organih kot član, več mandatov pa je bil tudi predsednik komisije za družbeni standard. V okviru te komisije so delavcem dodeljevali kredite za gradnjo stanovanjskih hiš in

Henrik Jankovič

ZAGOVOR

Janez Kupljenik disciplinski komisiji
Klima montaže

Na osnovi vašega vabila na obravnavo vam podajam svoj zagovor glede na pismo zahtevo gospoda direktorja Klimu montaža o uvedbi disciplinskega postopka proti meni.

njo stanovanjske hiše gospodu direktorju mimo stanovanjske komisije?

Janez Kupljenik

Res je, da sem v mesecu maju na željo naročnika prevzel manjše delo, ne pa sklepal posle na preureditvi naprave za prezračevanje v LB Ljubljana Smarintska c. 152, ki je obsegalo zamenjavo 6 anemostatov, 4 rešetk in približno 20 kilogramov zračnih kanalav za predelavo obstoječega razvoda, kar nikakor ni delo za naše podjetje, saj smo doslej s prevzemom takih del vedno poslovali z izgubo.

Delo sem moral prevzeti predvsem zaradi mojega zelo slabega finančnega stanja, saj z osebnim dohodkom, ki ga prejmem zadnjih osem mesecev, ne morem preživljati svoje družine in še vlagati sredstva za vzdrževanje in gorivo avtomobila, s katerim opravljam službena potovanja na gradbišča. Moj osebni dohodek za mesec april 1990 je znašal skupaj 6.000,00 dinarjev, po odbitku kredita – obroka za premož pa sem prejel 5.000,00 dinarjev, medtem ko je javna tajna, da je »sistem zaprtih kuvert« prinesel gospodu direktorju osebni dohodek za mesec april v višini 18.000,00 dinarjev, kar je glede na finančno stanje našega po-

djetja (izguba, zadolženost, porabljeni avansi, pomanjkanje dela) meni povsem nerazumljivo.

V svoj zagovor naj dodam še to, da sem od leta 1981, ko sem prejel soglasje od naše delovne organizacije za opravljanje popoldanske obrti, svoje usluge in moči vztrajno ponujal DO Klima montaža, vendar me je sedanji gospod direktor vedno zavrnil, medtem ko nas je prejšnji gospod direktor celo v to vpeljal in spodbujal.

Na željo monterjev iz PC Montaža pa podajam predlog DS, da jim v najkrajšem času odgovori na nasleđa vprašanja:

– Zakaj in za čigav račun morajo v zadnjih 7 mesecih opravljati montažo na črno v ZRN za skromne dnevnice in plačo v domovini?

– Zakaj je gospod direktor preprečil razčiščenje odtujitve ventilatorjev oziroma klimata iz skladišča Klima montaže in kanalov iz predpriprave, ko je javna tajna, da so jih montirali priznani »fušarji na črno« iz DO Klima montaža Ljubljana?

– Kdo, kako in pod kakšnimi pogoji je odobril kredit za grad-

ZDRAVSTVO

Preventivni pregled

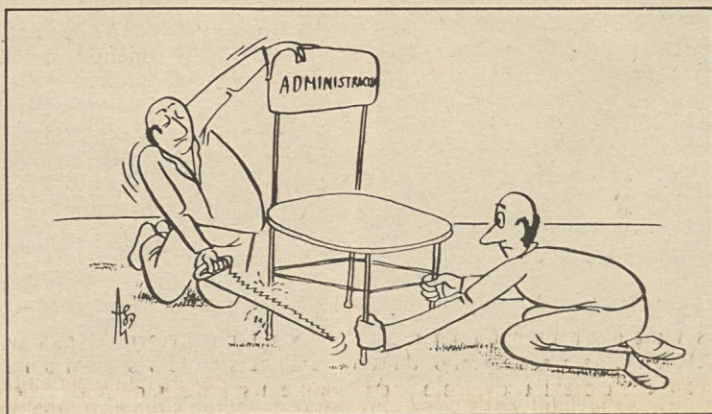
Letos so se v podjetju IMP odločili, da bodo kot darilo ob 8. marcu za svoje uslužbenke organizirali pregled dojk v svoji obratni ambulanti. To je ideja, ki je res vredna pohvale, saj je rak dojke bolezen, za katero oboli vsako leto več Slovenk, njeno zgodnje odkritje pa omogoča kratko in lahko zdravljenje ter praktično zanesljivo ozdravitev.

Stroške pregleda so za svoje uslužbenke krili TOZD-i: Interna banka, Klimat, Črpalke, Promont, Trade in Aris, uslužbenke TOZD Inženiring pa so stroške krile same. Za vso organizacijo in nemoten potek pregledov je odlično poskrbela VMS Marija Zver. V aprilu, maju in juniju je bilo pregledanih 259 žena. Taka akcija prinaša dvojno korist – ne samo, da lahko odkrijemo bolezen v njeni zgodnji fazi, obenem se pogovorimo tudi o znakih, ki že v začetku opozarjajo nanjo ter o koristnosti in načinu samopregledovanja. S tem pozkušamo pregnati strah pred diagnozo – rak, ki je pri marsikateri bolnici vzrok, da predolgo odlašajo z obiskom pri zdravniku. Če nam je to vsaj deloma uspelo, je akcija popolnoma dosegla svoj namen.

Dr. Matjaž Kaučič

Center za boleznij dojk

»Dr. Jože Žitnik«

Upravljanje, informatizacija, dinamična regulacija

Energija ne bo nikoli cenejša, dražja pa tudi ne, povečujejo pa se za to možnosti natančnega merjenja, zbiranja podatkov, nadzora in upravljanja. Očitno gre za preobrat, torej prihodnost ni v energetskem izobilju, temveč v dobri energetski oskrbljenosti in njenem natančnem nadzoru in upravljanju. Nadzor je postal že manj pomemben zaradi svojega tehničnega nivoja, bolj pa postaja pomembno upravljanje.

Izpopolnitev meritev in nadzora ne prinese največ, pa če tudi vse analogne regulatorje zamenjamo za digitalne, največ pa prinese povečevanje učinkovitosti z izboljšavo procesa, z izboljšavo upravljanja oz. avtomatizacije in z vpeljavo komunikacijskih sistemov.

S stališča upravljanja je potrebno iz notranje energije goriva pridobiti čim več koristne energije. Veliko je procesov, ki dovajajo toploto pri previsokih temperaturah, kjer prevelike temperaturne razlike povzročajo pri prehodu toplotne energetske izgube. Veliko je procesov, kjer na sam proces vpliva premalo ali vse preveč procesnih spremenljivk, celo nepotrebnih, itd. Kompleksnost procesov ni podrobno preverjena s stališča funkcionalnih svojstev in upravljalnih funkcij.

Upravljanje procesov v hišni tehniki

Kompleksno realizacijo upravljanja dosežemo s konceptom avtomatizacije, kar pomeni dopolnitev regulacije z informacijskim sistemom.

Tipične funkcije upravljanja se nanašajo na:

- tehnične sisteme
- netehnične sisteme
- namembnosti v zgradbi
- posledice okolice in
- specialne namene.

Z energetskega aspekta se upravljanje funkcije nanašajo na:

- tehnične sisteme
- odvijanje namenskih funkcij v zgradbi.

Tu je pomembna ocena potrošne energije, ki je nekako taka (KGH - klimatizacija, gretje, hlajenje):

50% ostalo
50% zgradbe: 30% ostalo, 70% KGH

Za zgradbe lahko zapišemo:

elektrika: 47% razsvetljava, 17% ventilatorji, 10% črpalke, 11% hlajenje, 2% lifti, 13% biro oprema

elektrika: toplota: 40% gretje, 11% hlajenje, 3% topla voda, 9% ventilatorji, črpalke, 7% ostalo, 30% razsvetljava.

Teorija sistemov

Nova informacijska tehnologija omogoča povsem nove pristope tudi pri avtomatizaciji v hišni tehniki in sicer predvsem:

- kapaciteti globalnega vodenja in
- subordinaciji nižjih nivojev.

Danes jo poznamo, da s teorijo sistemov dopolnjujemo hierarhijsko upravljanje z vključevanjem subordinacije nižjih nivojev v procesno odločanje, kar je nov pristop k problematiki upravljanja kompleksnih sistemov. To je koncept koordinacije med več nivoji in cilji. Vsak nivo ima svoj cilj upravljanja, ki je uglasen z globalnim ciljem upravljanja, zato je odrejen z algoritmom funkcioniranja oz. z namenom.

Vsak višji nivo upravljanja je bolj celosten od prejšnjega in sloni na zahtevnejši realizaciji upravljalne strukture. To pomeni, da je tretman podatkov različen. Ena grupa podatkov se usmerja tako proti višjim nivojem upravljanja, druga se procesira s ciljem dobivanja novih podatkov, nad tretjo pa se odvija algoritmska obdelava.

Distribuirana inteligenta avtomatizacija

Zaradi pojava informatike in računalniškega vključevanja

v procese so se pokazale popolnoma nove možnosti za ciljno orientirano zbiranje in procesiranje podatkov. Predvsem spoznanja o novih organizacijah softvera in manj strukturne spremembe hardverskih sredstev so pogojevale razvoj distribuiranih digitalnih avtomatizacijskih sistemov (DDC). Glavne značilnosti teh sistemov se kažejo skozi:

- arhitekturo sistema,
- procesni jezik,
- komunikacijo in
- sintetiziranje podatkov.

Arhitektura sistema

Na najnižjem mestu je logična točka, ki je lahko:

- informacijski fizični elementa (senzor, pretvornik)
- informacijski virtualnega elementa (željena vrednost, ...)

Na višjem mestu je procesiranje podatkov, ki se izvaja v DDC podpostajah.

DDC podpostaje imajo visokosposobne procesorje, za kar so:

- inteligentne
- hitre
- komunikativne v smislu prenosa podatkov

- komunikativne v smislu ekspertnih možnosti.

Grajene so v najnovjšem času na principu »eno vezje, ena podpostaja«, da se minimizira električne konektorske povezave, da je možna neposredna priključitev tipal in pogonov in da je zagotovljena velika zanesljivost.

Podpostaje, ki so namenjene za sekundarni regulaciji, so lahko povsem drugačne od podpostaj za primarno regulacijo, kar danes prevladuje.

Na najvišjem mestu je sintetiziranje podatkov. Tu ločimo danes naslednje možnosti, ali z:

- velikimi specialnimi računalniki
- majhnimi specialnimi računalniki, ki delajo »non stop« in so proti osebnim računalnikom PC zelo zanesljivi, so pa dopolnjeni zaradi grafike in drugih uporabnih programov z več PC.

Podatki niso v PC, PC imajo le podrejeno vlogo.

- samo s PC

Vse firme opuščajo prvi način, sporen pa je tudi že zadnji. Dinamična regulacija, ki danes že stanje tehnike, je prinesla s seboj tudi zahteve, da se na nivoju sintetiziranja izvajajo in procesirajo kompleksni algoritmi v obliki matematičnih modelov, kar pa je tesno povezano z vrsto procesnega jezika.

Procesni jezik

Procesni jeziki za uporabo v programibilnih DDC podpo-

staj se danes delijo na:

- shematske in
- algoritmične.

Obe skupini vsebujeta standardne in individualne programe in naslednje možnosti:

- obdelavo podatkov logičnih točk
- prioritete ukazov
- adaptivno regulacijo, kas-

skadno regulacijo, sekvence, izbira minimuma, izbira maksimuma, srednje vrednosti, ...

- časovne programe
- logične ukaze (Boolova algebra, IF-THEN-ELSE)
- energetsko upravljalne

ukaze

- alarmiranje
- matematične ukaze (primerjave, algebra, transcendentne funkcije (ln, sin, cos, exp, ...))

Predvsem je važno, da je jezik enostaven za uporabnika, kar pomeni, da ima dobre programske tehnike oz. da je strukturiran in kar je najvažnejše, da dobro in enostavno dokumentira DDC program.

Strukturiran jezik pomeni:

- možnost videnja progr.
- modularnost (anatomski deli)

možnost dodatnega razvoja

- enostavno modifikiranje
- možnost komentarjev, itd.

Strukturiran procesni jezik deluje praktično samo na treh principih:

- sekvenciranje
- logičnemu vejanju in
- iteracijah

Strukturirani procesni jeziki imajo osnovo vedno v višjih računalniških jezikih kot npr. Basic, Pascal ali C.

Procesni jezik - pogoj dinamične regulacije

Vse firme opuščajo shematske procesne jezike. Interesantno je to, da so jih propagirale pod doktrino: »Nič Paskala, zelo enostavno za vsakega uporabnika«, niso pa povedale, da je treba na drugi strani šteti bite in byte, da so popravki težki, da praktično ni druge dokumentacije kot prostoročne sheme, da ni možnosti iteracij, da ni algebraičnih zank, itd.

Predvsem je pomembno, da je pri uporabi modernih metod upravljanja nujno formalizirati ekvivalent procesa v obliki enačb oz. matematičnega modela.

Dinamična regulacija je odraz formalizacije in je popolnoma nov pojem v avtomatizaciji KGH v svetu.

Dinamična regulacija omogoča uporabo kompleksnih izrazov in bolj natančnih opredelitev razmerij nad vplivajočimi faktori. Objekti avtomatizacije z dinamično regulacijo so seveda enaki kot v tradicionalni stacionarni avtomatizaciji, le načini so pri tem radikalno drugačni.

Dinamična regulacija skuša upravljati zvezne neuravnotežene pogoje inteligentno in ne vzdržuje samo stacionarno ravnotežje toplotnih tokov.

Dinamična regulacija ima kapacitete predvidevanja spreminjanja pogojev, minimiziranja uporabe energije z upoštevanjem toplotne inercije zgradbe.

Za dinamično regulacijo so nujni enostavni čitljivi algoritmi v algebraični obliki, z možnostjo iteracij, z možnostjo reševanja

seta enačb, z možnostjo izračunavanja korenov enačb, z možnostjo algebraičnih zank itd.

Optimum start/stop programi, danes poznani ne omogočajo ustrezne večje koordinacije, ki jo zahteva dinamična regulacija. Tlačna regulacija v kanalskih mrežah, danes poznana, je neprimerna za dinamično regulacijo, kar ne omogoča vstavitve matematičnega modela za celo mrežo, to je vseh premerov, koeficientov dinamičnih izgub koeficientov hrapavosti, preračunavanja v totalnem tlaku in ne v statičnem tlaku, itd.

Pri dinamični regulaciji daje dovodni ventilator vsoto zahtev po količinah zraka in ne količino, ki jo diktira statični tlak neke v mreži.

Najpomembnejši procesni jeziki, ki danes te možnosti nudijo so:

- L & G - POWERS: jezik PPCL njegovo kompletno strukturo imamo v IMP-AVTOMATI-KI
- HONEYWELL: jezik GCL: jezik DNP Delta Net Paskal, ki je že prvi korak k ekspertnim sistemom
- JOHNSON C.: JC85/40 UPL

Komunikacija

Zelo važen del za transfer informacij med DDC podpostajami in elementi hierarhijske organizacije sistema je komunikacijska mreža, ki vključuje vsaj dva ali več komunikacijskih uporabnikov. Mreže delimo po:

- a) topološki strukturi
- b) načinu prenosa informacij
- c) vrsti medija za prenos informacij
- d) načinu kontrole in pristopu mreže.

a) Izbor topološke strukture določimo ali glede na zahteve kontrole mreže, ki je lahko:

- centralizirana
- decentralizirana oz. peer to peer (prevladuje)

Pri mrežah »peer to peer« v primeru prekinitve mreže vse podpostaje normalno komunicirajo naprej, vse na svojem delu prekinjene mreže, ker je mreža dvosmerna.

Določitev strukture mreže določimo z ozirom na način usmerjanja informacij v mreži, ki je lahko:

- naraven,
- usmerjen (prevladuje)

Usmerjene mreže ločimo po načinu povezovanja na mreže tipa:

- točka na točko (prevladuje)
- večtočkovne
- hibridne

Tako so nastale predvsem naslednje mreže:

- magistralna - večtočkovna 3,5 - 3 - 3 - 3 : 12,5
- drevesne - točka na točko 2 - 3 - 3 - 3 : 11
- mrežna - hibridna 1 - 4 - 4 - 2 : 11
- krožna - točka na točko 3 - 2 - 2 - 3 : 10
- zvezdasta - točka na točko 3 - 1 - 1 - 3,5 : 8,5

Po ocenah na desni, kjer pomenijo stolpci: kompleksnost, možnost dodajanja, možnost sprememb, zanesljivost, lahko zaključimo, da je najboljša mreža magistralna in danes tudi prevladuje. Krožne mreže so ponavadi enosmerne in v premeru prekinitve izgubijo vso komunikacijo.

Glede na to, da v velikih zgradbah ločimo avtomatizacijo na:

- primarno (v strojnicah)
- sekundarno (v samih prostorih) se je komunikacija za potrebe obeh razvila v:

- skupno mrežo za obe skupini
- dve ločeni vendar povezani mreži vsaka za svojo skupino

Pri skupnih mrežah je pomembno, da je stično mesto avtomatiziranega procesa v podpostaji, ki so enako grajene za primarni in sekundarni del, in ki so vezane enakovredno na komunikacijsko mrežo. Ves hardware je analogno povezan na podpostaje, podpostaje pa lahko poljubno programiramo.

Pri ločenih mrežah je različen predvsem del namenjen sekundarni avtomatizaciji. Tu podpostaje ni mogoče programirati. Uporabnik lahko samo izbere med že vnaprej pripravljenimi možnostmi. Mreža tipa »master slave«, ki povezuje te podpostaje, dela samostojno, lahko pa se vključi v mrežo primarne avtomatizacije zgradbe.

Ves hardware (tipala, pogoni) so direktno vezani na mrežo. Tipala so opremljena z displeji in daljinskimi nastavljalniki in so povsem digitalna. To pomeni, da so le z dvema žicama povezani vsi elementi na nivojnega procesa. Glavni namen te podmreže je v efikasni avtomatizaciji procesov v prostorih, ki pa so:

- toplotni procesi (VAV, radiatorji, ...)
- kvaliteta zraka
- navzočnost ljudi (so ali niso ali koliko)

- energetski management (stikala v oknih)

- razsvetljava

Ta podsistem ima več zelo majhnih podpostaj, ki se popolnoma same skordinirajo med seboj, komunicirajo pa le v krajših razdaljah do 200m.

»IMP GO GLOBAL«

Vpliv mednarodne konkurence in novih tehnologij na razmere pri nas in v svetu

Vsa obstoječega podjetja, ki bi rada ostala tudi kot podjetja prihodnosti, morajo biti sposobna razumeti nove mednarodne konkurenčne in tehnološke vplive, ki se pojavljajo v naraščajočem obsegu.

Prepih svetovne konkurence danes nikomur ne prizanaša, niti vrhunskemu menarju, niti delavcu v proizvodnji. Prav tako ni pomembno, če se to dogaja na Vzhodu ali Zahodu, v družbenih ali zasebnih podjetjih.

Nekdaj zaščitena domača regionalna tržišča, ki so bila največkrat tudi uradno zaščitena v svetu, vse bolj izginjajo. V podjetjih, ki merijo svojo uspešnost samo z lokalnimi merili, se položaj zaostreje. Po drugi strani nagrade za inovativne v svetovnem merilu nikoli niso bile večje.

Številne spremembe v svetu konkurenco pospešujejo. Posledice tega so, da bodo morala podjetja definirati svoj obstoj na globalni ravni. Zanimivo je, da majhna podjetja širijo svoje mreže čez svoje meje in so

b) Glede na način prenosa podatkov ločimo:

- nemoduliran baseband (prevladuje)
- modularan oz. broadband

Prvi način je namenjen le prenosu podatkov, drugi pa za prenos podatkov, zvoka in video-posnetkov istočasno.

Po hitrosti prenosa podatkov ločimo:

- počasne
- hitre

V termoelektrarnah, kjer so tlačne regulacije na vodni strani, podpostaje in mreže, ki vzorčijo podatke le vsakih 5 sek ne pridejo v poštev. Zato so za industrijo razvite mreže s hitrostjo tudi 250 kbodov.

c) Glede na vrsto medija za prenos informacij poznamo:

- štiržični kabel
- spleten par (prevladuje)
- koaksialni kabel
- optični vodnik

d) Po načinu prestopa do komunikacije delimo:

- deterministične mreže oz. polling
- statistične mreže oz. contention techniques (prevladuje)

Defermistične mreže dalje delimo na:

- centralizirane polling
- decentralizirane token passing (prevladuje)

Zelo važen je protokol pristopa do mreže, kjer ločimo:

- odprte mreže (v razcvetu)
- zaprte mreže.

Pri odprtih mrežah lahko uporabljamo podpostaje različnih proizvajalcev brez dodatnih komunikacijskih razmikov

SKLEP

Največji konkurenčni boj se bje danes na področju DDC predvsem na komunikacijah, in procesnem jeziku. Če mreža ni tipa peer to peer in če procesni jezik nima za osnovo Paskal ali C, je boj lahko izgubljen.

Drago Goli

že v začetku bila definirana kot globalna podjetja.

Spremembe v vzhodni Evropi omogočajo prestrukturiranje in razvoj. Evropa 92, ki jo postavljamo kot ločnico, pomeni prestrukturiranje evropskih gospodarstev. Naši standardi se bodo morali prilagoditi zahtevam svetovnega trga. Dosedanje predstave o kakovosti se razlikujejo od zahtev po kakovosti na svetovnem trgu. Tudi tehnologija spreminja naravo odnosov in uspešnost posameznih podjetij. Tehnologija koristi tistim, ki jo obvladajo in jo znajo izkoristiti. Tiste, ki ne vidijo njenih možnosti, pa lahko uniči. Znanost, tehnologija in miselnost se v svetu bliskovito spreminjajo in v teh razmerah gorje tistemu, ki temu ni sposoben slediti.

F. Veselko

Ob zaključku tega sestanka sem podal stališče vodstva Klimata, ker dotlej v okviru sindikata Klimata še nismo razpravljali o možni razprodaji oziroma o našem družbeno lastnem, kajti o tem nismo imeli nobenih konkretnih podatkov. Prav zato je bil sklican omenjeni sestanek v Promontu, da bi sindikaliste seznanili z dogajanjem na področju sklada skupne porabe v IMP-ju.

Nikakor pa se ne strinjam z nekaterimi žaljivimi izjavami Janeza Votka, ki jih je izrazil v junjski številki Glasnika v članku Sindikalisti proti in za, direktorji za razprodajo, ko pravi, da smo sindikalni funkci-

onariji podrepaniki svojim direktorjem. Glede drugih žaljivih izjav Votka v tem članku pa se pridružujem mnenjem zaupnikov sindikata podjetja Črpalke, ... in izjavljam, da nikoli nisem bil in ne bom podrepanik svojim direktorjem, in da take potrebe tudi nikoli nisem imel. V svojem dolgoletnem sindikalnem delu sem se vedno zavzemal za pravice in interese delavcev in sem si s tem delom tudi pridobil njihov zaupanje. Zato ne vidim, v čem bi bila moja podlost in primitivnost, ki mi ju nadeva kot sindikalistu avtor članka Janez Votek.

EDO KRŽIŠNIK

Odmevi in protesti

V zvezi s člankom Janeza Votka v junjski številki IMP Glasnika, ki ga je objavil na drugi strani z naslovom »Sindikalisti proti in za, direktorji za razprodajo«, naj povem, da se nikakor ne strinjam z avtorjevo izjavo v zadnjem stavku prvega odstavka: »Zatem gospod Primc iz Črpalke, ki pravi, da tudi on ni z ničemer scznanjen, in da sindikat upravljalcev ne zaupa.« Na sestanku v Promontu 9. 5. 1990 takih izjav nisem dal. Vse, kar sem govoril na tem sindikalnem sestanku, je zapisano v zapisniku

s tega sestanka na strani 4 v tretji alineji in zahtevam, da vse te moje izjave, ki sem jih dal na tem sestanku v imenu sindikata podjetja Črpalke in so bile tudi sprejete na izvršnem odboru sindikata, objavite v Glasniku.

Glede celotnega članka pa smatram, da bi moral poročevalec Votek bolj verodostojno prikazati problematiko, ki so jo postavili predstavniki Svobodnih sindikatov IMP-jevih podjetij. Iz članka je namreč razvidno, da se izjave razpravljalcev sploh ne

ujamejo z vsebino zapisnika s tega sestanka.

Če je tovariš Votek član sindikata novinarjev, mu to še ne daje pravice, da neargumentirano žali člane Svobodnih sindikatov Slovenije oziroma drugih sindikatov, tako kot jih je žalil v navedenem članku v IMP Glasniku na strani 2: »Gospoda iz sindikata je modro pritrjevala svojim voditeljem.« In dalje: »V oči pa zabode primitivnost (oprostite izrazu) in podlost sindikalistov...«

Naj temu avtorju članka povem, da sem se v svojem nekajletnem sindikalnem delu, v delu

predsednika, za katerega so me imenovali delavci, pošteno zavzel za pravice in interese delavcev in so mi delavci zaupali. In v tem delu ne vidim nobenega primitivizma in podlosti.

RAJKO PRIMC

Na sestanku sindikata IMP-jevih podjetij, ki je bil 9. maja v Promontu, sem postavil vprašanje glede prodaje in najema družbene lastnine in sicer, zakaj ni bila objavljena javna licitacija, kjer bi bil izbran najboljši ponudnik. Še vedno vztrajam pri vprašanju, zakaj se je delalo za hrbtno sindikata oziroma delav-

cev. Ob zaključku tega sestanka sem podal stališče vodstva Klimata, ker dotlej v okviru sindikata Klimata še nismo razpravljali o možni razprodaji oziroma o našem družbeno lastnem, kajti o tem nismo imeli nobenih konkretnih podatkov. Prav zato je bil sklican omenjeni sestanek v Promontu, da bi sindikaliste seznanili z dogajanjem na področju sklada skupne porabe v IMP-ju.

Nikakor pa se ne strinjam z nekaterimi žaljivimi izjavami Janeza Votka, ki jih je izrazil v junjski številki Glasnika v članku Sindikalisti proti in za, direktorji za razprodajo, ko pravi, da smo sindikalni funkci-

onariji podrepaniki svojim direktorjem. Glede drugih žaljivih izjav Votka v tem članku pa se pridružujem mnenjem zaupnikov sindikata podjetja Črpalke, ... in izjavljam, da nikoli nisem bil in ne bom podrepanik svojim direktorjem, in da take potrebe tudi nikoli nisem imel. V svojem dolgoletnem sindikalnem delu sem se vedno zavzemal za pravice in interese delavcev in sem si s tem delom tudi pridobil njihov zaupanje. Zato ne vidim, v čem bi bila moja podlost in primitivnost, ki mi ju nadeva kot sindikalistu avtor članka Janez Votek.

EDO KRŽIŠNIK

Obvestila PD IMP

TRIGLAV 90

Leto je mimo in zopet je pred nami tradicionalni pohod na TRIGLAV, na katerega so vabljeni »stari planinski mački« kot tudi »nove planinske ovčice«, da se pohoda udeležijo v čim večjem številu. Program izleta je naslednji:

Odhod bo v petek 3. avgusta ob 7. uri izpred firme IMP v Ljubljani, Titova 37. Prevoz bo organiziran z avtobusi in sicer na Pokljuko in v Vrata, pač glede na število in sestavo udeležencev. Izlet bo potekal po tradicionalni poti na Kredarico, preko vrha Triglava v Dolino Triglavskih jezer in v Bohinj. Prihod v Ljubljano bo v nedeljo 5. avgusta v večernih urah.

Cena izleta je 350,00 dinarjev za odrasle in 300,00 dinarjev za otroke do 12. leta starosti. V ceni je všteto: prevoz v obe smeri, dvakrat prenočišče, dvakrat enolončnica in štirikrat čaj. Prijavite se pri poverjenikih do 24. 7. 90 z vplačilom celotnega zneska. Pričakujemo vas v čim večjem številu, z nami je vedno najlepše.

Nasvidenje na simbolu slovenstva!

Janez Seliškar

PECA

Planinci in planinke, imate enkratno priložnost, da si ogledate kraljestvo kralja Matjaža. Organiziramo izlet na Peco. V njeni notranjosti počiva Matjaž s svojimi junaki. Pojdimo skupaj in v čim večjem številu v njegovo kraljestvo, mogoče pa je že čas, da se prebudi iz stoletnega sna in postavi stvari na pravo mesto.

Izlet na Peco bo zaradi oddaljenosti dvodnevni in sicer 18. in 19. 8. 1990. V soboto 18. avgusta se bomo odpeljali ob 7. uri in 10 minut z rednim avtobusom z Avtobusne postaje Ljubljana do Mežice, kamor bomo prispeli okoli 11. ure. Priporočam nakup rezervacij. Iz Mežice se bomo podali proti koči na Peci. Pot nas bo vodila mimo cerkve Sv. Helene, kjer je tudi »Koča na Pikovem«, proti lovski koči »Tomaževa koča« do Doma na Peci. Iz Mežice do Doma na Peci je približno 4 ure hoje. Tu bomo prenočili in se naslednji dan v približno 1 uri in 30 minut povzpeli na Kordeževo glavo (2125 metrov), ki je najvišji vrh Pece. Sestopili bomo v dolino Tople in v Črno, za kar potrebujemo 3 ure, kjer se bomo ob 17. uri 10 minut vkrcali v avtobus in se v večernih urah vrnili v Ljubljano. To je vzpon v visokogorje, zato je potrebna ustrezna oprema; čevlji, obleka...

Zaradi neposredne bližine meje je poleg osebnih dokumentov in planinske izkaznice priporočljivo, da imajo udeleženci tudi potni list. Hrana je iz nahrbtnika. Koča na Pikovem kot Dom na Peci pa sta tudi oskrbovani, zato si ne delajte skrbi s prehrano.

Vodnika na izletu sta Rihard HRIBAR in Janez SELIŠKAR.

Na veselo potepanje po Koroški!

Janez Seliškar

Italija 90

Po Poti prijateljstva bomo šli 11. in 12. avgusta letos. Povzpeli se bomo na Visoki Kanin (2587m) in na Poldasnjjo špico (2087m) v Italiji.

1. dan: Odhod bo ob 5. uri izpred tovarne IMP na Trati, ulica Jožeta Jame. Pot bo vodila mimo Trbiža do prelaza Sella Nevea, kjer je izhodišče za vzpon, na Visoki Kanin. Za vzpon na vrh in sestop potrebujemo okoli 8 ur. Glede prenočevanja se bomo odločili v Italiji.

2. dan: Peljali se bomo do Ovčje vasi in se povzpeli na Poldasnjjo špico. Za vzpon in sestop bomo potrebovali pet ur.

Oprema mora biti visokogorska (dobri čevlji, perilo za preoblačenje in vetrovka proti dežju, smučarske palice, baterija, copati – hrana iz nahrbtnika). Obvezno morate imeti potni list, ki mora biti veljaven!

Prijave sprejema do 10. 8. 1990 na telefonsko številko (061) 783-140/50 Seliškar. Lastniki avtomobilov, ki ste pripravljeni peljati, povejte, koliko mest imate še prostih, ostali se prijavite normalno. Prijavnina za vse je 50 dinarjev, tisti ki pa nimajo avtomobila, pa plačate akontacijo 250 din za stroške v Italiji po 20.000 lir.

Vožnje je okoli 250 kilometrov.

Janez Seliškar
Leon Lavrič

ŠPIK

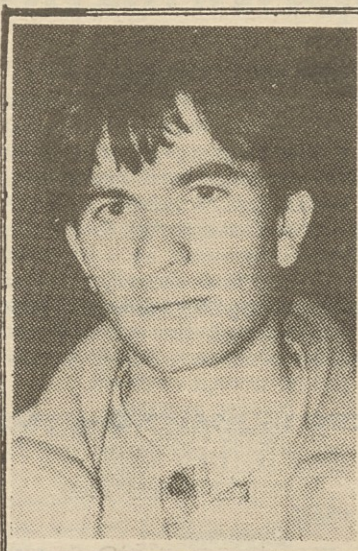
Zaradi daljšega dostopa se bomo tokrat podali na pot že v petek, 27. julija ob 15. uri in 30 minut z avtobusne postaje.

Pot nas bo vodila do Kranjske gore, od tu naprej pa bomo šli peš v Krnico (2 ure), kjer bomo prenočili. Zjutraj bo vzpon na Špik 2472 metrov (4. ure 30 minut), nato pa spust preko Kačjega grebena v dolino..., Kranjska gora.

Hoje bo za približno 9 ur, ki pa ne bo preveč zahtevna (gojzerji).

Tancek-Fajdiga

KRIŽANKA

SESTAVIL MARKO BOKALIČ	DOLOČEN POTEK DELOVANJA	ZAHTEVA 2 GROŽNJO	HITER TEK	VRSTA VRBE	MESTECE PRI ZADRU	JAPONSKA PLESALKA	IMP GLASNIK
MLEČNI DESERT							ŠPORTNI KLUB 12 MADRIDA
ANGLEŠKI IGRALEC (LAURENCE)							
KRAJ PRI KAMNIKU							
TITAN SVOJE- GLAVOST			SLEČENA KAČJA KOŽA	IMP GLASNIK	ŠABAC NERED		
				KLICA SVICAR- PISATELJ (JOHN)			
IMP GLASNIK	PESEM IZ SVETEGA PISMA	PUMPA GLASBENI POJEM				VEDA O SLOVAN. JEZIKIH	NAŠA ALPSKA DOLINA
PREBRI- SANOST							
MESTO NA HRVAŠKEM			POLJSKA REKA				
			LAKOMNOST				
GRŠKA BOGINJA NESREČE			TRAČNICA	NAJBOLJŠA ŠOLSKA OCENA		ANTE MARKOVIĆ ODPADNIK	
STARI DEL MARIBORA			INTERVAL 8 TONOV KOROŠKI LJUB. PLES				
MIRA MIHELIC		KOZJE USNJE SL. KIPAR (STOJAN)		POKRAJINA V GRČIJI			
IMP GLASNIK	VOJAŠKO POVELJ- STVO	FR. PEVEC ŠANSONOV REKA V ČRNI GORI		SEVERNJI JELEN INDIJAN. ZANKA			LUKA V ALŽIRIJI
KRAJ NA KRASU					100 KRATEK POŽIREK		
FR. FILM. KOMIK (JACQUES)			VARUH ČREBE ARGON				
MESTO NA SEVERU ČILA				ČRNO BELA PTICA			
MLAD LJUBLJAN. KOŠARKAR				SESTA- VINA BENCINA			

KAJ DELAMO?

Delamo sisteme za avtomatizacijo in varovanje objektov hišne in procesne tehnike.

KAKO DELAMO?

Od proizvodnje do prodaje objektov na ključ. Ali kot se dogovorimo, torej po Vaši želji.

IN ZAKAJ SMO USPEŠNI?

Ker vzdržujemo visoko kvaliteto in držimo besedo.

NAŠ CILJI

Ponuditi Vam nekaj, kar bo delovalo zanesljivo in z nizkimi stroški, da postanemo Vaš dolgoročni partner.

Predstavljamo vam naše tlačne regulatorje:

- delujejo brez pomožne energije • ne potrebujejo vzdrževanja • velika natančnost regulacije • nizko šumno delovanje
- z dodatno opremo regulirajo (omejujejo) tudi temperaturo

PR-0* PRELIVNI REGULATOR je kontinuirni P-regulator z nerazbremenjenim prehodnim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C in do 350°C.

PR-1* PRELIVNI REGULATOR je kontinuirni P-regulator z razbremenjenim prehodnim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C in do 350°C.

DPR-0* DIFERENČNI PRELIVNI REGULATOR je proporcionalni P-regulator s tlačno nerazbremenjenim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C do 350°C

RT-0* REGULATOR TLAKA je kontinuirni P-regulator z nerazbremenjenim prehodnim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C do 350°C

RT-1* REGULATOR TLAKA je kontinuirni P-regulator z razbremenjenim prehodnim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C do 350°C

DRT-0* DIFERENČNI REGULATOR TLAKA je kontinuirni P-regulator z nerazbremenjenim ventilom v izvedbah za temperature medijev do 140°C, do 200°C in do 350°C. Pri porastu tlaka v diferenčnem vodu regulator zapre dotok.

DRT-1* DIFERENČNI REGULATOR TLAKA je kontinuirni P-regulator z razbremenjenim prehodnim ventilom v izvedbah do 140°C, do 200°C in do 350°C. Pri porastu tlaka v diferenčnem vodu regulator zapre dotok.

ARIS d.d.

Avtomatska regulacija industrijskih sistemov

61210 Ljubljana-Šentvid, Ul. J. Jame 16, p.p.20

Telefon: n.c. 061/557-141

Teleks: 22738 Aris Lj

Telefaks: (061) 555-787